

Förslag till

Bollebygds kommuns avfallsplan 2016-2020

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Fokusområden, mål och aktiviteter.....	4
2.1. Fokusområde 1: Minimera avfallsmängder.....	5
2.2. Fokusområde 2: Det ska vara lätt att göra rätt.....	6
2.3. Fokusområde 3: Ökad återanvändning och återbruk.....	10
2.4. Fokusområde 4: Ökad återvinning av material och energi.....	10
2.5. Fokusområde 5: Minska mängden avfall till deponi.....	12
2.6. Avfallsstrategi hushållsavfall.....	13
3. Konsekvenser.....	13
3.1. Inverkan på Miljön.....	13
3.2. Ekonomiska konsekvenser.....	13
4. Styrmedel.....	14
4.1. Miljölagstiftning.....	14
4.2. Ekonomiska styrmedel.....	14
4.3. Information och kommunikation.....	14
5. Uppföljning.....	14

Bilagor

1. Nulägesbeskrivning
2. Avfallsanläggningar och gamla deponier
3. MKB-dokument
4. Uppgifter för länsstyrelsens sammanställning
5. Regional avfallsplan 2012-2020

1. Inledning

Varje kommun i Sverige skall, enligt 15 kap 11 § Miljöbalken, upprätta en renhållningsordning bestående av en kommunal avfallsplan och de föreskrifter om avfallshantering som gäller för kommunen.

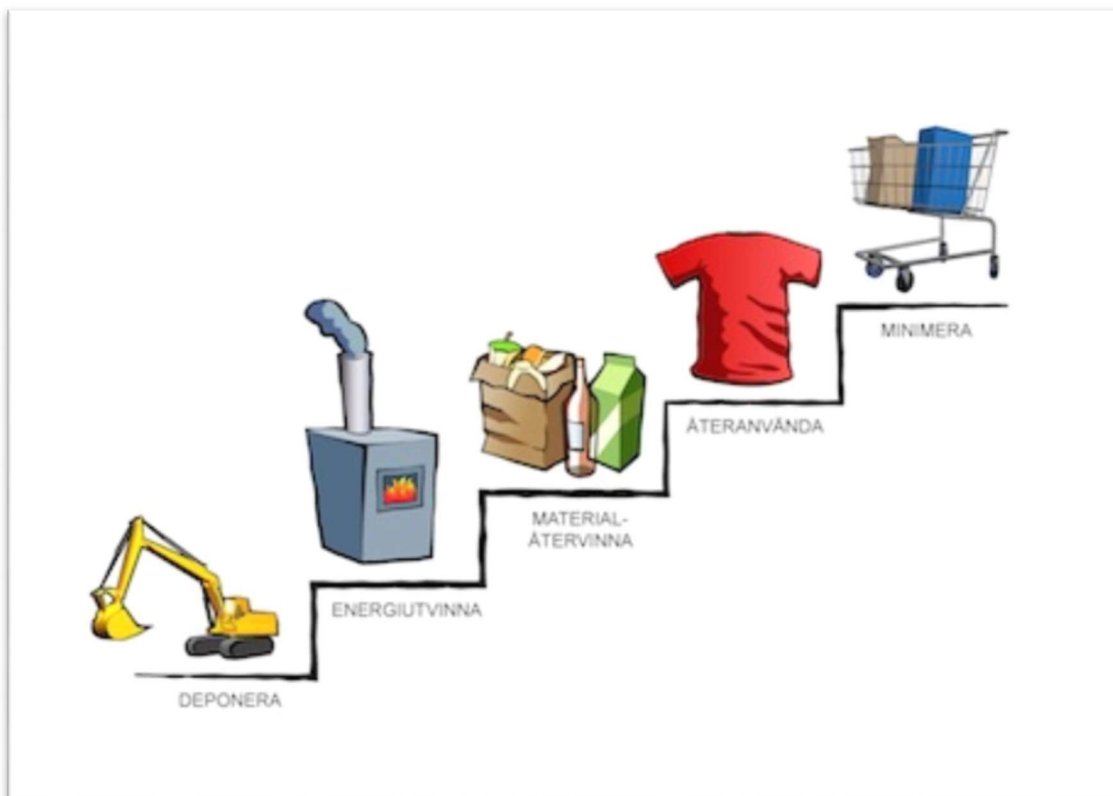
Bollebygds kommunala avfallsplan beskriver kommunens ambitioner och intentioner för att utveckla avfallsarbetet i kommunen. Avfallsplanen är utarbetad efter Naturvårdsverkets föreskrift om kommunala avfallsplaner (NFS 2006:6). I utformandet av den kommunala avfallsplanen har hänsyn tagits till nationella och regionala miljökvalitetsmål och den nationella avfallsplanen. Bollebygds kommuns kommunala avfallsplan avser också att komplettera den regionala avfallsplanen för Boråsregionen som antogs i Bollebygds kommunstyrelse 2014.

Bollebygds kommunala avfallsplan syftar till att ge allmänheten såväl som verksamhetsutövare information i avfallsfrågor samt att ge ansvariga politiker en helhetsbild över avfallshanteringen i Bollebygds kommun och möjlighet att påverka utvecklingen av densamma. Avsikten är också att genom konkreta mål och aktiviteter utveckla avfallshanteringen i Bollebygds kommun i riktning mot ett hållbart, resurseffektivt samhälle med minskade avfallsmängder och giffritt återbruk i fokus. Bollebygds kommuns avfallshantering ska genomsyras av kostnadseffektiva lösningar som tar hänsyn till miljökrav och behov som är ekonomiskt försvarbara.

Bollebygds kommuns kommunala avfallsplan har arbetats fram under 2015 och har varit ute på utställning för allmänheten och berörda nov-dec 2015. Basåret för avfallsplanens mängder är 2014 om inget annat anges. Uppföljning av mål och aktiviteter i avfallsplanen sker en gång per år. En större översyn och revidering av avfallsplanens mål sker år 2019/2020. Samhällsbyggnadsförvaltningen i Bollebygds kommun är ansvarig för uppföljning och revidering av avfallsplanen.

2. Fokusområden, mål och aktiviteter

Målen för avfallshanteringen i Bollebygds kommun härrör från EU:s avfallshierarki som är en prioriteringsordning för omhändertagande av avfall från EU:s ramdirektiv. Syftet är att hanteringen av avfallet lyfts uppåt i avfallstrappan (se figur 1) och att bryta sambandet mellan tillväxt och generering av avfall. Bollebygds kommunala avfallsplan ska bidra till att utveckla avfallshanteringen så att mindre mängder avfall uppstår och det som uppstår tas omhand på ett miljömässigt korrekt sätt genom resurseffektiva och giffria kretslopp.

Figur 1: Avfallstrappan (Källa sopor.nu)

De övergripande fokusområdena inom avfallsområdet i Bollebygds kommun är långsiktigt formulerade och visar i vilken riktning den kommunala avfallshanteringen ska drivas och vilka målbilder som strävas efter. Fokusområdena är hämtade ur den regionala avfallsplanen för Boråsregionen medan mål och aktiviteter skiljer sig mellan kommunerna. Av naturliga anledningar ligger fokus på det avfall som omfattas av kommunens renhållningsansvar och andra avfallsflöden behandlas endast översiktligt. För att få en bättre översikt har målen i avfallsplanen sorterats in under fem fokusområden där fyra stycken kommer från Boråsregionens regionala avfallsplan och det första fokusområdet härrör från översta steget i avfallstrappan.

Nedan ses de fem fokusområdena:

- Minimera avfallsmängder
- Det ska vara lätt att göra rätt
- Ökad återanvändning och återbruk
- Ökad återvinning av material och energi
- Minska mängden avfall till deponi

2.1. Fokusområde 1: Minimera avfallsmängder

Det översta steget i avfallstrappan är att förhindra att avfall uppkommer. Dock är detta lättare sagt än gjort eftersom avfallsminimering till stor del handlar om individers inställning och vilja att minska sin konsumtion. Avfallshanteringen har blivit effektivare, men mängden avfall per person har fortsatt öka i takt med den ekonomiska utvecklingen. I början av 1900-talet slängdes 25-30 kg per person och år i Sverige. 1990 var mängden 300 kg per person och år och drygt 20 år senare är motsvarande mängd 500 kg per person och år. Den här trenden behöver brytas. Genom information om konsumtion och olika avfalls påverkan på miljön kan kommunen uppmuntra beteenden som leder till mindre mängder avfall. Även ekonomiska styrmedel som skatter och avfallstaxan kan främja avfallsminimering.

Miljövinster med minskade avfallsmängder är, förutom god hushållning med jordens ändliga resurser, minskat utsläpp av växthusgaser och energibesparingar. Att minimera mängden avfall finns även beskrivet i den nationella avfallsplanen vilket visar att det är ett viktigt område att arbeta med.

Mål 1.1

Den totala mängden hushållsavfall per person i kommunen ska vara mindre år 2020 jämfört med 2014.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om mängden insamlat hushållsavfall i kommunen, per person och år understiger 416 kg år 2020.
(basvärde 2014 är 416 kg/pers)

Aktiviteter och ansvar

Tabell 1: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Vara aktiv i planeringen av och delta i regionala infokampanjer med fokus på avfallsminimering. Exempel på teman är "Minska matsvinnet" och "Inget farligt avfall i soppåsen".	SBF*	Även i mål 2.5
Skolklasser lär sig om avfallshandtering och gör studiebesök på Råssa ÅVC.	BOF**	
Utvärdera konsekvenser och kostnader av en viktbaserad renhållningstaxa d.v.s. hämtavgift baserad på kg avfall som lämnas i kärlet. Utredning genomförs innan upphandling av avfallsentreprenör 2019/2020. Översyn av renhållningstaxans struktur.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

**Bildnings- och Omsorgsförvaltningen

Uppföljning

- Plockanalys
- Årlig statistik från Avfall Web (kommunernas branschorganisation Avfall Sverige)

Mål 1.2

Minska mängden matavfall från kommunala storkök (tre skolkök och Bollegårdens kök) till år 2020 jämfört med 2016.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om mängden matavfall under en mätvecka per år från de tre skolköken och Bollegårdens kök minskat från 2016 till 2020. Referensvärden (kg matavfall under en vecka per kök) tas fram under 2016.

Aktiviteter och ansvar

Tabell 2: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

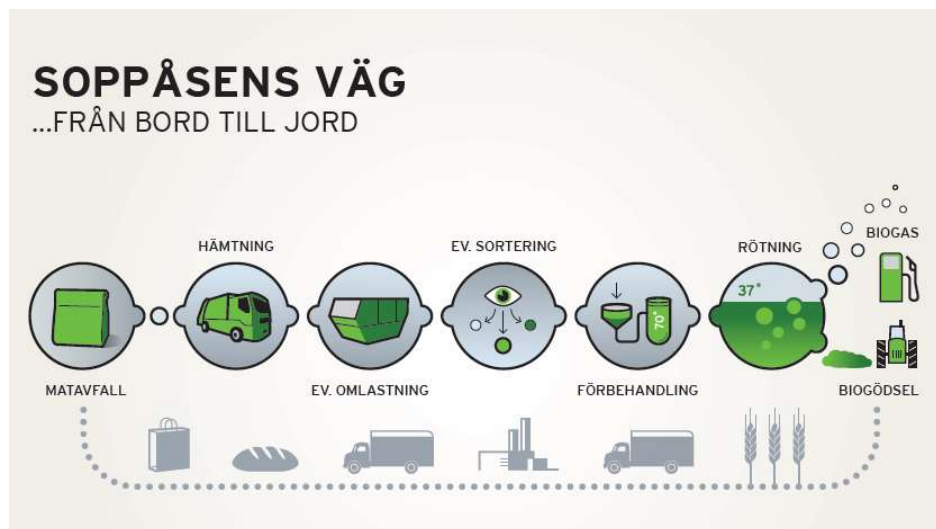
Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Workshop med representanter från berörda kommunala enheter för att få förslag på aktiviteter om hur mängden matavfall från kommunal verksamhet kan minskas.	SBF*	
Information om matsvinn till brukare och skolelever	BOF**	
Väga matavfallet från de tre skolköken och Bollegårdens kök under en vecka årligen för att få uppgift om matavfallsmängder för år 2016 och framåt.	BOF**	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

**Bildnings- och Omsorgsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från årliga mätningar.

Figur 2: Från matavfall till biogas och biogödsel (Källa Avfall Sverige)

2.2. Fokusområde 2: Det ska vara lätt att göra rätt

Målet är att få invånarna i regionen att förstå varför man ska sortera avfallet, vilken miljönytta sortering ger och informera om vad som händer med avfallet efter sortering. Målet finns beskrivet både i Boråsregionens regionala avfallsplan samt i den nationella avfallsplanen vilket visar på hur viktigt det är att arbeta med målet. Resultaten mäts i huvudsak hur nöjda kunderna är med verksamheten.

Mål 2.1

90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med hämtningen av hushållsavfall i kärl.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om 90 % av invånarna anger att de är nöjda med hämtningen av hushållsavfall i kärl senast 2020.

(basvärdet 2013 är 83 %. Statistik från SKL:s "Kritik på teknik" – görs var tredje år)

Aktiviteter och ansvar

Tabell 3: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Ta fram en lättförståelig och aktuell sorteringsguide som informerar hushållen om vad som ska göras med de olika avfallsfraktionerna.	SBF*	
Information till hushåll om möjlighet att välja storlek på avfallskärl.	SBF*	
Information till hushåll om kärplats vintertid och alternativa upphämtningsställen under vintern.	SBF*	
Dialog med berörda kunder om väghållning vid vinterväglag för att avfallsbilen ska kunna komma fram till hämtplatsen.	SBF*	
Hålla kontinuerlig dialog med entreprenörer angående avvikelser i avfallshämtningen.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från SKL:s undersökning "Kritik på teknik" 2016 och 2019.

Figur 3: Avfallskärl på rad

Mål 2.2

90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med insamlingen av avfall på Råssa ÅVC.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om 90 % av hushållen anger att de är nöjda med insamlingen av avfall på Råssa ÅVC senast 2020.

(Basvärdet 2013 är 86 %. Statistik från SKL:s "Kritik på teknik" – utförs var tredje år).

Aktiviteter och ansvar

Tabell 4: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Kundenkät om vad kunderna är nöjda med samt förbättringsområden på Råssa ÅVC	SBF*	
Ombyggnad av Råssa ÅVC för att göra den mer attraktiv.	SBF*	Separat investeringsbeslut krävs.
Utreda utökade öppettider t.ex. en förmiddagstid mer i veckan. Information till företag om ökade öppettider.	SBF*	
Utreda möjligheter för enhetliga skyltar på ÅVC med kommunerna i Boråsregionen.	SBF*	Från Boråsregionens avfallsplan
Utreda möjligheter att införa ett gemensamt bom- och passersystem för ÅVC:er i Boråsregionen för att underlätta för invånarna att lämna avfall på ÅVC i annan kommun i regionen.	SBF*	Från Boråsregionens avfallsplan

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från SKL:s "Kritik på teknik" 2016 och 2019.

Mål 2.3

90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med insamlingen av producentansvarsavfall på ÅVS (återvinningsstationer).

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om 90 % av invånarna anger att de är nöjda med insamlingen av producentansvarsavfall på kommunens ÅVS:er senast 2020.

(Basvärdet 2013 är 70 %. Statistik från SKL:s "Kritik på teknik" – görs var tredje år).

Aktiviteter och ansvar

Tabell 5: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Beakta avfallshanteringen i ett tidigt skede i samhällsplaneringen. I planeringsprocessen behöver plats/mark avsättas för hantering av avfall. Flytt eller nybyggnad av ÅVS i Bollebygds kommun ska läggas på lättillgängliga platser.	SBF*	
Dialog med FTI (Förpacknings och TidningsInsamlingen) angående hur ÅVS:erna (återvinningsstationer) i kommunen hålls attraktiva till exempel genom att undvika överfulla behållare.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från SKL:s "kritik på teknik" 2016 och 2019.
- Årlig statistik från FTI och driftmöten med FTI minst 1 gång per år.

- Årvis statistik om klagomål på ÄVS från FTI.

Mål 2.4

90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med möjligheten att lämna hushållens farliga avfall.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om 90 % av invånarna anger att de är nöjda med insamlingen av hushållens farliga avfall.

(Basvärdet 2013 är 81 %. Statistik från SKL:s "Kritik på teknik" – görs var tredje år).

Aktiviteter och ansvar

Tabell 6: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Ta fram en lättförståelig och aktuell sorteringsguide som informerar hushållen om vad som är farligt avfall och var det skall lämnas in.	SBF*	Även i mål 2.1
Utreda konsekvenser och kostnader av att ha en "farligt avfall-bil" som hämtar avfallet vid uppsamlingsplatser i Bollebygd.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från SKL:s "kritik på teknik" 2016 och 2019.
- Plockanalys 2016, 2018 och 2020.

Figur 4: Exempel på farligt avfall (Källa Avfall Sverige)

Mål 2.5

Minska mängden matavfall i kärlet för brännbart avfall.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om man ser en nedåtgående trend mellan 2014 och 2020 i mängden matavfall i kärlet för brännbart avfall.

(Basvärdet för 2014 är 20,4 % matavfall i det brännbara kärlet enligt plockanalys.)

Aktiviteter och ansvar

Tabell 7: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Utvärdera konsekvenser och kostnader för fyrpackssystem för kärnhämtning av hushållsavfallet inför upphandling av	SBF*	

avfallsentreprenör 2019/2020. Fler fack bör ge högre sorteringsgrad.		
Vara aktiv i planeringen av och delta i regionala infokampanjer med fokus på avfallsminimering. Exempel på teman är "Minska matsvinnet".	SBF*	Även i mål 1.1
Information till kunder varför matavfallet skall sorteras rätt, återkoppling av sorteringsgraden samt uppmana att använda sig av matavfallskärlet.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Plockanalys
- Statistik från årliga mätningar.

2.3. Fokusområde 3: Ökad återanvändning och återbruk

I Boråsregionens avfallsplan står det beskrivet att varje kommun i regionen ska arbeta för att skapa fler återbruk i regionen för att bättre hantera resurser och minska avfallsmängden. I den nationella avfallsplanen står det bland annat att återanvändningen av hushållens avfall ska öka, bland annat genom att det ska bli enklare för hushållen att lämna material och produkter till återanvändning eller till förberedelse för återanvändning. Av denna anledning har Bollebygds kommun valt att fokusera på detta område.

Mål 3.1

Bollebygds Kommun skall utreda möjligheten av återbruk vid ÅVC.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om en utredning om möjligheten att inrätta kommunal återbruksverksamhet har genomförts.

Aktiviteter och ansvar

Tabell 8: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Under 2016 utreda förutsättningarna för återbruksverksamhet i kommunal regi.	SBF*, BOF**	
Vid planering för ev. ombyggnad av Råssa ÅVC ska utbyggnad av lokaler för Återbruksverksamhet tas i beaktande.	SBF*	
Informera hushållen om miljövinster med att återvinna textilier samt hur textilavfall ska sorteras.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

**Bildnings- och Omsorgsförvaltningen

Uppföljning

- Plockanalys av hushållsavfall inkl. textilier

2.4. Fokusområde 4: Ökad återvinning av material och energi

Avfall eller produkter som inte kan återanvändas ska återvinnas i så hög grad som möjligt, i första hand via materialåtervinning och i andra hand genom energiutvinning. Detta går hand i hand med den nationella avfallsplanen som förordar att materialåtervinningen av avfall från hushåll skall öka, så fokus i avfallsplanen är att öka materialåtervinningen jämfört med energiåtervinning.

Mål 4.1

Till 2020 skall allt farligt avfall (el-avfall ej inräknat) från hushåll samlas in och omhändertas på ett miljömässigt riktigt sätt.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om det år 2020 finns 0 % farligt avfall i hushållens avfallskärl vid plockanalys.

(Basvärdet för 2014 är 0,29 % farligt avfall i kärlet för brännbart avfall och 0 % farligt avfall i kärlet för matavfall.)

Aktiviteter och ansvar

Tabell 9: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Information till hushåll och företag om vad som är farligt avfall och var det kan lämnas in.	SBF*	Även i mål 2.4
Utreda möjligheter, konsekvenser och kostnader för utökade möjligheter att lämna farligt avfall på andra ställen än idag. Till exempel via fastighetsnära insamling, "farligt avfall-bil" som hämtar vid uppsamlingsplatser i kommunen och batteriholkar på alla ÄVS:er i kommunen.	SBF*	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Resultat av plockanalyser som genomförs 2016, 2018 och 2020.

Mål 4.2

Till år 2020 ska Bollebygds kommun ha minskat mängden förpackningar i kärnen, jämfört med 2014 års nivå.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om mängden pappers-, plast och metallförpackningar under producentansvar i kärlet för brännbart avfall understiger 25,4% (basvärde 2014) och visar en nedåtgående trend i mängden förpackningsmaterial i fraktionen för brännbart.

Aktiviteter och ansvar

Tabell 10: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Ha dialog med FTI (Förpacknings och TidningsInsamlingen) med avseende på attraktiva och välstädade ÄVS:er (återvinningsstationer).	SBF*	Även i mål 2.3
Informera hushåll om informationskampanjer FTI arrangerar.	SBF*	
Utred hur Bollebygds kommun genom upphandling och inköp kan minska mängden förpackningar och se över möjligheter till återanvändning.	KSF**	

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

**Kommunstyrelseförvaltningen

Uppföljning

- Resultat från plockanalyser.
- Statistik från Avfall Web

Figur 5: Återvinningsstation i Bollebygds centrum

2.5. Fokuserområde 5: Minska mängden avfall till deponi

Det avfall som inte kan återanvändas eller återvinnas läggs på deponi, i dagligt tal soptippar. Exempel på avfallslag som hamnar på deponi är askor från till exempel avfallsförbränning, förorenade jordmassor mm. Att lägga avfall på deponi är det lägsta och sämsta steget i avfallstrappan och därmed inte så bra miljömässigt. För att minska mängden avfall som läggs på deponi infördes deponeringsförbud, först mot brännbart utsorterat avfall och sedan mot organiskt material, och en skatt på avfall som deponeras. Incitamenten ovan har fallit väl ut och Sverige tillhör idag ett av de länder i EU som lägger minst mängd avfall på deponi. I enlighet med avfallsplanen i Boråsregionen skall Bollebygds kommun också arbeta för att minska mängden avfall som läggs på deponi.

Mål 5.1

Till 2020 ska Bollebygds kommun minska mängden avfall som deponeras jämfört med 2014.

Mätvärde för uppfyllnad

Målet räknas som uppfyllt om mängden avfall per person och år som läggs på deponi minskat jämfört med år 2014.
(basvärde 1 kg/person 2014)

Aktiviteter och ansvar

Tabell 11: Aktiviteter för att uppfylla målet samt ansvar för att genomföra aktiviteterna

Aktiviteter	Ansvar	Kommentar
Se över avfallsfraktionerna som går till deponi på Råssa ÅVC	SBF*	
Ombyggnad av Råssa ÅVC för att få plats med fler fraktioner vilket ger större utsortering t.ex. planglas, gips och konstruktionsmaterial	SBF*	Kräver separat investeringsbeslut

*Samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppföljning

- Statistik från Avfall Web

2.6. Avfallsstrategi hushållsavfall

Bollebygds kommun har sorterat matavfall från brännbart avfall genom den så kallade "Boråsmodellen", med vita och svarta påsar i samma kärl, sedan kommunen bildades 1995. 2013 gjordes en ny upphandling där alternativet att införa två kärl (ett för matavfall och ett för brännbart hushållsavfall) var mest ekonomiskt fördelaktigt. Investeringar i form av inköp av matavfallskärl genomfördes.

I många andra svenska kommuner pågår arbete med att samla in matavfall separerat från annat avfall. Andra kommuner har också genomfört så kallad Fastighetsnära Insamlingssystem (FNI). Detta innebär att kunden sorterar sitt avfall i olika fack direkt i kärlet, ofta 8 st fack i två kärl. Förutom brännbart och matavfall lämnas även förpackningar i kärlet t.ex. glas, papper, metall, plast. Fördelen är att sopbilen hämtar även dessa fraktioner och kunden behöver därför inte gå till en ÅVS (återvinningsstation) med förpackningsavfall. Avfallsfraktionerna brukar bli renare och mängden sorterat förpackningsavfall ökar.

Kommunens matavfallskärl är ännu inte avskrivna och bland annat därför kommer kommunen fortsätta med tvåkärlssystemet även under nästa upphandlingsperiod som påbörjas 2016 och slutar dec 2018, med möjlighet till förlängning till dec 2019. Innan nästa avtalsperiod börjar föreslås enligt mål 1.1 och mål 2.5 att Samhällsbyggnadsförvaltningen utreder kommunens förutsättningar att införa viktbaserad taxa och fastighetsnära insamling (FNI). Innan dess borde också ansvarsförhållandet och kostnadsersättning för insamling av förpackningsavfall vara klarlagt nationellt d.v.s. om ansvaret hamnar hos kommunerna eller som idag hos förpackningsindustrin.

3. Konsekvenser

Nedan beskrivs konsekvenserna av att avfallsplanen antas.

3.1. Inverkan på Miljön

Bollebygds Kommunala avfallsplan antas "kunna medföra betydande miljöpåverkan" och därför har en miljöbedömning av målen i avfallsplanen gjorts jämfört med ett "nollalternativ" som utgörs av förväntade effekter om avfallsplanen inte genomförs. Genomförandet av aktiviteterna i avfallsplanen bedöms främst medföra positiva miljökonsekvenser, bland annat genom att de nationella miljökvalitetsmålen påverkas i positiv riktning. Miljöbedömningen samt nollalternativet kan läsas i bilaga 3.

3.2. Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för aktiviteter ska rymmas inom de årliga budgetramarna för drift och inventering som i huvudsak finansieras av intäkterna från avfallstaxan som är ca 8,6 miljoner per år.

Störst ekonomisk påverkan har en ev ombyggnad av Råssa ÅVC som planeras att påbörjas 2016-2017 om investeringsbeslut tas.

4. Styrmedel

Nedan beskrivs de styrmedel som används för att föra utvecklingen av avfallshanteringen i rätt riktning.

4.1. Miljölagstiftning

Lagstiftning på EU-nivå samt den nationella lagstiftningen styr ansvarsförhållandena och hantering av avfall i det större perspektivet liksom hantering av verksamhet vid anläggningar för hantering av avfall. Förhållanden i respektive kommun, framför allt mellan kommun och fastighetsägare regleras i de kommunala renhållningsföreskrifterna. Tillsynsansvaret för att lagarna och förordningarna följs ligger hos Bollebygds kommuns jävsnämnd via kommunens Miljöenhet.

Kommunerna är skyldiga att upprätta en renhållningsordning med avfallsplan och föreskrifter enligt Miljöbalken 15 kap (SFS 1998:808) samt avfallsförordningen (SFS 2011:927). Till detta regelverk har Naturvårdsverket upprättat föreskrifter med tillhörande allmänna råd som reglerar innehållet i kommunens avfallsplaner.

4.2. Ekonomiska styrmedel

Lagar, regler och rön gällande avfallshantering förnyas och förbättras kontinuerligt. För att driva utvecklingen i önskad riktning utnyttjar staten också ekonomiska styrmedel. På senare år har till exempel den nationella skatten på avfall till förbränning slopats då den visat sig sakna styrande effekt på avfallsmängderna. Däremot har skatten på avfall till deponi, som infördes 1999, haft god effekt på alla typer av avfall och deponering av hushållsavfall är nere på mycket låga nivåer både lokalt och nationellt. Även kommunens avfallstaxa fungerar som ett ekonomiskt styrmedel för att föra utvecklingen av avfallshanteringen i rätt riktning.

4.3. Information och kommunikation

Den viktigaste kanalen för kommunikation och information angående avfallshanteringen i Bollebygds kommun är kommunens hemsida, www.bollebygd.se. Därtill kommer utskick i form av broschyrer med information till kommuninvånarna eller annonsering i "Annonsmarknan" som går ut till alla hushåll i kommunen.

5. Uppföljning

Bollebygds Kommuns avfallsplan antas i kommunfullmäktige och gäller fram till år 2020. Samhällsbyggnadsförvaltningen i Bollebygds kommun är ansvarig för uppföljning och revidering av avfallsplanen. Uppföljning av målen i avfallsplanen sker en gång per år i Samhällsbyggnadsnämnden. Informationen ska ske senast halvårsskiftet året efter det aktuella verksamhetsåret. Den årliga uppföljningen ligger till grund för eventuell revidering av aktiviteter.

En större översyn och revidering av avfallsplanens mål sker år 2019/2020, vilket samordnas i tiden med revidering av Borås regionens avfallsplan. Översynen ska resultera i en aktualitetsförklaring i kommunfullmäktige.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har ansvar för att översyn och aktualitetsförklaring genomförs. Inför varje översyn och aktualitetsförklaring ska en utvärdering av

föregående fyra års arbete i enlighet med planen genomförs. Utvärderingen ska baseras på de årliga uppföljningarna och resultera i konkreta uppgifter om hur långt kommunen kommit i förhållande till nivåerna i målen. Förslag till förändringar i målen samt vid behov förslag till nya aktiviteter och mål skall också finnas med i utvärderingen. Till sist ska också utvärderingsarbetet avgöra när avfallsplanen inte längre kan hållas aktuell genom uppdateringar och när ett behov av en helt ny avfallsplan föreligger.

Bilaga 1: Nulägesbeskrivning

Innehållsförteckning (bilaga 1)

1. Nulägesbeskrivning inom avfallsområdet	18
1.1. Ansvarsfördelning inom avfall	18
1.2. Ekonomi	20
2. Uppföljning av avfallsplan 1997-2002	21
3. Insamling och hantering av avfall.....	21
3.1. Insamling	21
3.2. Hantering	22
4. Avfallsstatistik	23
4.1. Europa och Sverige	23
4.2. Bollebygds kommun.....	24
5. Uppföljning av nationella och regionala mål.....	30
5.1. Nationella mål - Målstruktur	30
5.2. Naturvårdsverkets fokusområden och nationella avfallsplan.....	31
5.3. Naturvårdsverkets mål i nationella avfallsplanen	33
5.4. Mål i Boråsregionens avfallsplan	35

1. Nulägesbeskrivning inom avfallsområdet

Bollebygds kommun är den yngsta kommunen i Boråsregionen och bildades 1995. Bollebygds kommun består av tre geografiska delar; Bollebygd, Hultafors-Olsfors och Töllsjö där Bollebygds tätort är kommunens centralort. Kommunens yta är 264 kvadratkilometer och angränsar till Härryda, Mark, Borås och Alingsås kommuner. Antalet invånare i kommunen är ca 8 700 st (8652 st 31 dec 2014) uppdelade på ca. 3 500 hushåll. Bollebygds kommun beräknas växa framöver bland annat på grund av att den planerade nya Götalandsbanan förkortar restiden mellan Bollebygd och Göteborg vilket ger större pendlingsmöjligheter. År 2025 är aktuellt mål att Bollebygds kommun ska ha 10 000 invånare.

I Bollebygds kommun finns ca 900 registrerade företag varav de flesta är enmans- eller fåmansföretag. Bollebygds kommun är den största arbetsgivaren med ca 510 anställda. Några andra stora arbetsgivare i Bollebygds kommun är Flügger, Hultafors AB, Hammar Maskin, Fagerhult Retail Lighting och SKANSKA. En privat anläggning för fjärrvärme finns i Bollebygds centralort.

Denna nulägesbeskrivning redogör för utfallet i Bollebygds kommun samt hur avfallshanteringen styrs idag.

1.1. Ansvarsfördelning inom avfall

Ansvaret för avfallshanteringen är reglerat i Miljöbalken.

- **Kommunerna** ansvarar för insamling och omhändertagande av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, undantaget det avfall som ingår i producentansvaret.
- **Producenterna** ansvarar för sina produkter, till exempel avfall från förpackningar, tidningar, däck, bilar och elektroniska produkter.
- **Verksamhetsutövare** är ansvariga för att avfall som uppkommit inom den egna verksamheten tas omhand enligt gällande lagar och regler.
- **Alla** som ger upphov till avfall är skyldiga att se till att det hanteras enligt gällande lagar och regler. Det gäller såväl verksamhetsutövare som privatpersoner. För en privatperson handlar det om att sortera avfallet och lämna det på rätt plats.

Myndigheterna ger tillstånd för behandlingsanläggningar, utövar tillsyn och vägleder om avfallshanteringen.

1.1.1. Kommunens ansvar

Enligt 15 kap i Miljöbalken har varje kommun i Sverige ett renhållningsansvar som omfattar hushållsavfall och därmed jämförligt avfall. Kommunen har ansvar för att hushållsavfallet transporteras till godkänd behandlingsanläggning för återvinning eller annat omhändertagande. Hushållsavfallet kan delas in i följande kategorier:

- Kärnavfall för brännbart avfall och matavfall
- Farligt avfall
- Grovavfall
- Latrin, slam, fett och fritureoljor

Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa kommunal renhållningsordning med föreskrifter och avfallsplan och att besluta om renhållningstaxa.

1.1.2. Producentansvar

De produktgrupper som omfattas av producentansvaret ingår inte i det kommunala avfallsmonopolet. Lagen om producentansvar omfattar bland annat förpackningar, returpapper, glas, däck och metall och innebär att företag som producerar eller säljer produkter på den svenska marknaden har ansvar för att dessa samlas in och återvinns.

För att samordna insamling av avfall som omfattas av producentansvar har ett flertal organisationer (materialbolag) bildats. Ett exempel är FTI (Förpacknings- och Tidningsinsamlingen) som ansvarar för förpackningar av papper, plast och metall och drivs utan vinstintresse av näringslivet.

Företag som är anslutna till FTI betalar förpackningsavgifter i förhållande till de volymer de säljer eller producerar för att täcka kostnader för inköp och underhåll av återvinningsbehållare på återvinningsstationerna och entreprenörer som sköter insamlingen.

Det innebär att det är FTI som ansvarar för och driftar de lokala återvinningsstationerna (ÅVS) i kommunen. Samråd mellan Bollebygds kommun och FTI (som producenternas representant) angående insamlingssystemet sker normalt en till två gånger per år.

Andra exempel organisationer för producentansvar är SGÅ (Svensk Glasåtervinning) som ansvarar för glasförpackningar och Pressretur som har ansvaret för insamling av tidningar.

Bollebygds kommun har liksom flertalet av landets kommuner avtal med EI-kretsen vilket innebär att el-avfall lämnas in på Råssa ÅVC och hämtas sedan av EI-kretsen. Ersättning för insamlingen betalas ut av EI-kretsen till kommunen två gånger per år.

1.1.3. Verksamhetsutövares ansvar

Enligt lag gäller att ytterst ansvarig för avfallet är den som producerar avfallet. För verksamheter/företag där verksamhetsavfall uppkommer ansvarar företaget för transport av avfallet till godkänd behandlingsanläggning. Företaget ska dessutom ha kunskaper om avfallet och dess effekter på miljön samt hålla sig uppdaterat vad gäller förändringar inom lagstiftningen.

1.1.4. Hushållens ansvar

Miljöbalkens kap 15 om Avfall och producentansvar slår fast att den som innehar ett avfall ska se till att det hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Detta medför att avfall som uppkommer i hushållet ska sorteras enligt reglerna i de kommunala renhållningsföreskrifterna. I flerbostadshus är fastighetsägaren ansvarig att informera boende om gällande avfallshanteringsregler, tillhandahålla utrymmen och ge förutsättningar i övrigt för att ordna avfallshantering. Exempel på avfall från hushåll är brännbart avfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall, latrin och slam från slambrunnar och slamtankar.

I Bollebygds kommun ska farligt avfall och matavfall sorteras ut från brännbart avfall. Farligt avfall ska lämnas på Råssa återvinningscentral. Matavfall och brännbart avfall läggs i separata kärl som hämtas vid tomtgräns eller av kommunen anvisad plats.

Enligt förordningarna om producentansvar ska alla invånare dessutom sortera ut tidningar, förpackningar, däck och el-avfall som ska lämnas till producenternas insamlingsystem.

Lagstiftningen förbjuder också uttryckligen nedskräpning utomhus av platser som allmänheten har tillträde eller insyn till.

1.1.5. Avfallsorganisationen i Bollebygds kommun

I Bollebygds kommun upphandlas mycket av avfallshanteringen och utförs av entreprenörer, men en del sköts i egen regi t.ex. bemanning av kundtjänst och Råssa ÅVC. I tabell 1 visas vilka delar av avfallshanteringen som sköts i egen regi respektive går på entreprenad.

Tabell 1: Avfallsorganisationen i Bollebygds kommun

Avfallshandling	Entreprenad/egen regi
Hämtning och mottagning av kärnavfall från hushåll (brännbart och matavfall)	Entreprenad
Hämtning och mottagning av grovavfall från ÅVC	Entreprenad
Hämtning och mottagning av farligt avfall från ÅVC	Entreprenad
Hämtning och mottagning av slam och fosforfällor från enskilda avloppsanläggningar	Entreprenad
Hämtning och mottagning av fett från fettavskiljare	Entreprenad
Drift av Råssa ÅVC	Egen regi
Kundtjänst och fakturering	Egen regi

I kommunens regi är den enda verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken Råssa ÅVC. Länsstyrelsen utövar tillsyn på Råssa ÅVC.

1.2. Ekonomi

Kostnaderna för avfallshanteringen tas ut som en renhållningsavgift per fastighetsägare enligt avfallstaxa. Årligen omsätter Renhållningsverksamheten ca 8,6 miljoner kr. Invånarna i Bollebygds kommun får besöka Råssa ÅVC obegränsat antal gånger per år och avgiften ingår i avfallstaxan. Invånare i Härryda kommun får besöka Råssa ÅVC obegränsat antal gånger och kostnaden debiteras Härryda kommun. Företag som lämnar grovavfall till Råssa ÅVC debiteras per besök enligt avfallstaxan.

1.2.1. Avfallstaxan

Avfallstaxan ska täcka kommunens kostnader för bland annat:

- Behållare
- Insamlingsarbete
- Transport
- Behandling
- Drift av återvinningscentral
- Hantering av hushållens farliga avfall
- Information och rådgivning
- Planering och administration
- Kapitalkostnader för investeringar

Avfallstaxan baseras på självkostnadsprincipen, det vill säga att kommunens avfallshandling inte ska gå med vinst. Avgiften beslutas av kommunfullmäktige och betalas av fastighetsägaren eller företag.

1.2.2. Finansiering av producentansvaret

Det lagstadgade producentansvaret medför bland annat att den som tillverkar, säljer eller importerar dessa produkter ska betala insamling och behandling när produkterna blivit avfall. För att finansiera detta tas en särskild avgift ut när varan säljs till konsumenter.

2. Uppföljning av avfallsplan 1997-2002

Bollebygds Kommuns första och hittills enda avfallsplan antogs 1997. I den tidigare avfallsplanen fanns en mycket hög ambitionsnivå och väldigt många satta mål, bland annat för verksamhetsavfall och annat avfall som kommunen inte har rådighet över. Utan reella uppföljningsmöjligheter är det svårt att veta om åtgärderna är utförda eller inte eftersom åtgärderna är oklart formulerade i avfallsplanen, samt att mycket statistik för den aktuella perioden saknas, bland annat från privata företag.

Ett annat problem är att avfallsplanen inte reviderats på så länge så att vissa då uppsatta mål idag är förlegade med gällande lagstiftning.

Det som förbättrats sedan 1997 inom avfallsområdet är bättre sortering av både grovavfall och farligt avfall på Råssa ÅVC. Många kommuner har nyss genomfört eller håller på med att sortera ut matavfall, vilket Bollebygds kommun gjort redan innan kommunstarten 1995. 2013 infördes två-kärlssystem för både villor och flerfamiljshus med ett kärl för brännbart avfall och ett annat för matavfall. Sedan 2014 genomförs regelbunden plockanalys av kärl-avfallet. Genom plockanalys 2014 kan man se att fraktionen matavfall är vanligt ren jämfört med andra kommuner i regionen, vilket är positivt. Statistiken om avfallsmängder inom kommunalt ansvarsområde har blivit bättre och den årsvisa uppföljningen lättare. Bedömningen är att Bollebygds kommun ligger generellt bättre till med avfallsarbetet när det gäller det avfall som kommunen ansvarar för 2015 än 1997.

3. Insamling och hantering av avfall

Hur insamling och hantering av avfall i Bollebygds kommun sker beror på avfallens egenskaper och finns reglerat i Bollebygds Kommuns renhållningsföreskrifter.

3.1. Insamling

Insamling av avfall i Bollebygds kommun sker både på FTIs återvinningsstationer (ÅVS) och kommunens återvinningscentral Råssa (ÅVC). En viss del av avfallet, såsom brännbart avfall och matavfall, sorteras i kärl och hämtas vid tomtgräns eller av kommunen anvisad plats.

3.1.1. Återvinningsstationer och fastighetsnära insamling av producentansvarsavfall

I Bollebygds kommun finns sex stycken återvinningsstationer (ÅVS:er) som sköts av Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI). På dessa kan avfall som omfattas av producentansvar lämnas. Samtliga återvinningsstationer i Bollebygd har behållare för glas, plast, metall, kartong och tidningspapper. På vissa ÅVS:er kan även batterier lämnas.

I vissa flerfamiljshus i Bollebygds kommun har fastighetsägaren idag inrättat fastighetsnära insamling av visst avfall med producentansvar i form av miljöhus där man till exempel kan lämna kartonger mm. I dagsläget finns ingen möjlighet för fastighetsnära insamling av avfall som omfattas av producentansvar för villor i Bollebygds kommun.

3.1.2. Råssa Återvinningscentral

I Bollebygds kommun finns en återvinningscentral, Råssa ÅVC. På Råssa ÅVC kan privatpersoner i Bollebygds Kommun samt Härryda Kommun, med passerkort till Bråta ÅVC lämna avfall. Företag i Bollebygds kommun och Härryda Kommun kan ansöka om ett ÅVC-kort för att få lämna grovavfall på Råssa ÅVC. Varje besök för företag faktureras enligt gällande taxa. Hushåll i Bollebygds kommun kan lämna avfall på Råssa ÅVC obegränsat antal tillfällen per år. Återvinningscentralen finansieras genom hushållens renhållningstaxa, fakturering till Härryda kommun och till besökande företag.

Totalt var det ca 29 700 besök under 2014, vilket innebär i snitt ca 115 besök per dag men det varierar kraftigt då det är mycket mer besök en dag under våren/sommaren än under vintern. Av 29 700 besöken var det ca 22 000 privatpersoner från Bollebygd och ca 6600 privatpersoner från Härryda och ca 460 besökande företag.

Råssa ÅVC tar emot grovavfall, förpackningar/returpapper (en ÅVS finns innanför staketet), el-avfall samt farligt avfall. Avfall som lämnas skall sorteras utifrån avfallsart. Företag får inte lämna farligt avfall på Råssa ÅVC.

På Råssa ÅVC finns en container från Emmaus Björkå för återbruk av kläder, husgeråd och mindre möbler. I anslutning till Råssa ÅVC har även hjälpporganisationen Toini-hjälpen en lokal som tar emot kläder, husgeråd och möbler för "loppisverksamhet".

3.1.3. Insamling av verksamhetsavfall

Verksamhetsavfall är avfall som inte klassas som hushållsavfall och därmed jämförbart avfall och ligger i och med det utanför kommunens avfallsmonopol för hushållsavfall. Detta medför att det råder fri konkurrens mellan transportörer och avfallsmottagare, som får samla in och hantera verksamhetsavfall. Kommunen har ingen skyldighet att hämta verksamhetsavfall från företag. Dock hanteras "hushållsavfall" t.ex. avfall från lunchrum från företagen i kommunens regi.

3.2. Hantering

För hantering av avfall, annat än mellanlagring, transporterar Bollebygds avfall till andra aktörers anläggningar. Det finns alltså inga egna behandlingsanläggningar i kommunen. Transport och mottagning upphandlas gemensamt av entreprenör. Det utsorterade matavfallet från Bollebygds kommun skickas enligt aktuellt upphandlat avtal till biogasanläggningen på Sobackens avfallsanläggning i Borås som drivs av Borås Energi och Miljö (BEM). Det brännbara hushållsavfallet och trädgårdsavfall skickas enligt aktuellt upphandlat avtal till Ryaverket i Borås (BEM) där det blir bränsle till fjärrvärme, fjärrkyla och elproduktion. Farligt avfall skickas enligt aktuellt upphandlat avtal till Stena Recycling i Borås och grovavfall körs till LBC Borås AB:s Miljösorteringsbolaget AB (MSAB) i Borås.

4. Avfallsstatistik

Avfallsstatistik är ett komplext område avhängigt det stora antalet aktörer på marknaden. För att få en rättvisande statistik behöver uppgifter hämtas från såväl privata som kommunala aktörer. Majoriteterna av uppgifterna nedan är hämtade från avfall web (Avfall Sveriges webbaserade statistikverktyg) och EU-kommissionens hemsida.

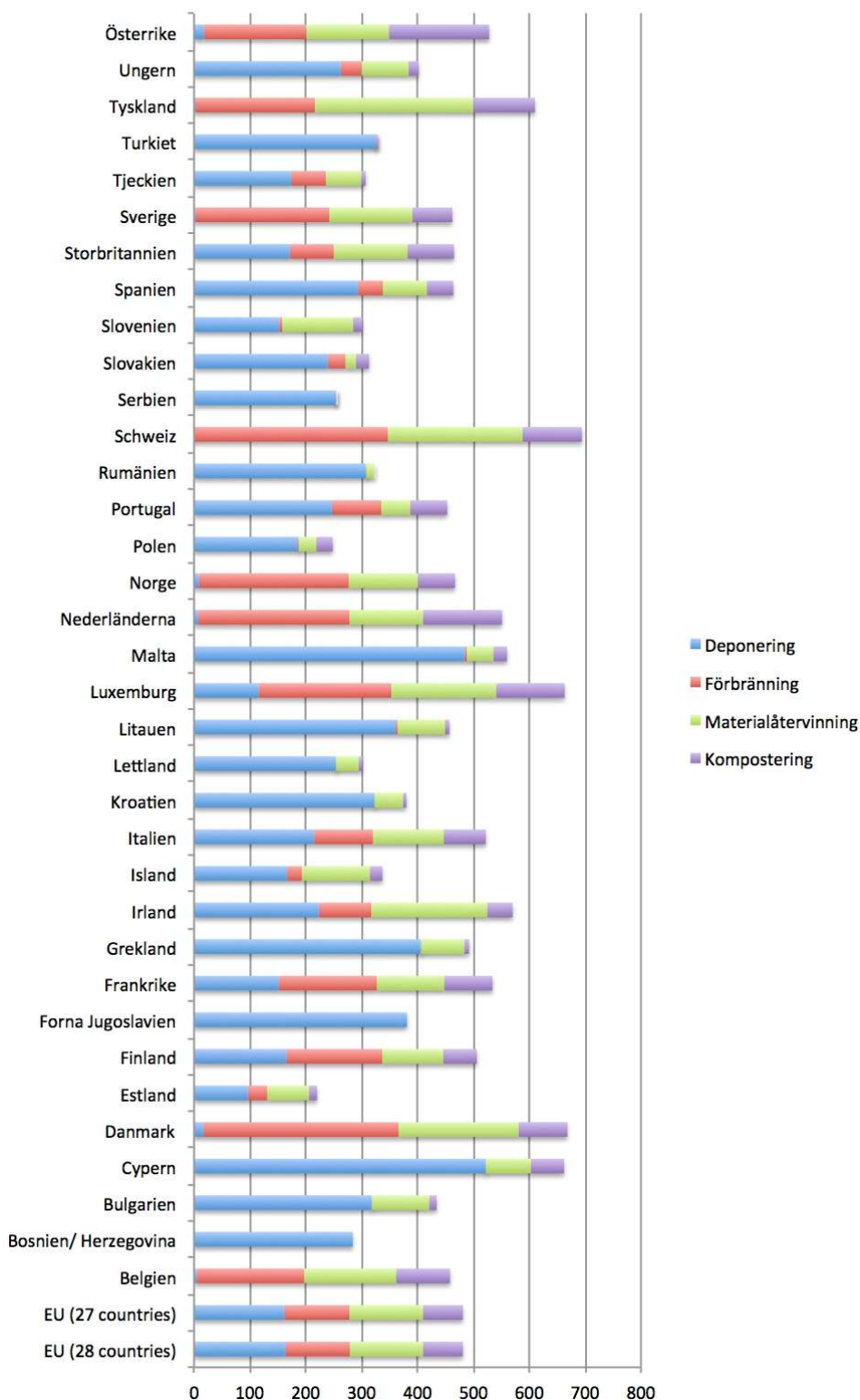
4.1. Europa och Sverige

Alla Europas länder har olika sätt att hantera avfall på, vissa har hög andel återvinning medan vissa länder fortfarande lägger mycket avfall på deponi. Mängden avfall som uppkommer har en stark korrelation till BNP och konjunkturen i samhället. Är ekonomin stark producerar verksamheter mer varor och invånare konsumerar mer varor vilket för med sig ökade avfallsmängder. Detta är dock en trend som Avfall Sverige har som mål att bryta.

4.1.1. Mängder och behandlingsmetoder

I snitt uppkom 492 kg hushållsavfall per person och år 2012 i EU. I Sverige var siffran 462 kg per person och år 2012 och har ökat till 466 kg per person och år 2014. Förhållandevis är Sverige ganska bra på att återvinna hushållsavfall, 149 kg avfall per person gick till materialåtervinning jämfört med i genomsnitt 131 kg per person i EU 2012. Även på energiutvinning ur avfall är Sverige bättre än snittet, 226 kg per person gick till förbränning 2012 jämfört med 115 kg per person i EU. Under 2013 pekar trenderna i Sverige och övriga Europa åt ökad materialåtervinning och biologisk återvinning och minskad mängd avfall till energiåtervinning. Energi från förbränningsanläggningar utnyttjas i stor grad i Sverige bland annat på grund av väl utbyggd fjärrvärme. Svenskarnas höga återvinningsgrad gör att mängden avfall som läggs på deponi är mycket låg, endast 3 kg per person 2012 jämfört med 164 kg i snitt för övriga EU. Sveriges framstående placering vad gäller avfallshantering i Europa beror förutom stor satsning på återvinning också på att Sverige satsat på utbyggnad av värmekraftverk med avfallsbränsle som bas i produktionen. Sammanfattning för mängder och behandlingssätt av hushållsavfall i länder i Europa finns i figur 1.

Figur 1: Behandlad mängd hushållsavfall per invånare 2012, källa: Eurostat.

4.2. Bollebygds kommun

Många av Sveriges kommuner arbetar idag aktivt med att införa system för utsortering av matavfall. Detta har Bollebygds kommun gjort sedan kommunen bildades för 20 år sedan och med tiden har Bollebygds invånare blivit duktiga på att bara lägga matavfall i avsett kärl. Matavfallet som sorteras ut går till biogasproduktion och resterna för biogasproduktionen blir biogödsel som sprids på

åkrar. Denna hantering är att föredra eftersom den ger ökad biologisk återvinning istället för energiåtervinning genom förbränning, och flyttar därmed upp avfallet ett steg i avfallstrappan. I tabell 2 visas mängder av insamlat hushållsavfall för år 2014.

Tabell 2: Insamlad mängd hushållsavfall 2014, källa: www.avfallweb.se samt statistik från LBC

Insamlat hushållsavfall	2014 Ton
Kärlavfall, inkl. matavfall	1 365
varav matavfall	532
Grovavfall	2336*
Farligt avfall från hushåll	355*
Latrin (7 st kunder)	0,3**
Slam från enskilda anläggningar (ca 1500 kunder)	4000**
Fettavskiljarlam och fett/matolja från hushåll, restauranger och storkök	4***

* Inkl Bollebygds och Härryda bor samt företag som lämnar avfall till ÄVC

**Uppskattad mängd

***mäts i kbm, ej i ton

4.2.1. Hantering och mängder av olika sorters avfall

Under 2014 samlades 161 kg kärlavfall (inklusive matavfall) per person och år in i Bollebygds kommun. Motsvarande siffra för 2013 var 172 kg per person och år. Att mängden hushållsavfall per person och år minskar är positivt och visar att Bollebygds kommun är på väg åt rätt håll med sin avfallshantering.

4.2.1.1. Kärlavfall

Kärlavfall är hushållsavfall som placeras i kärl förutom material med producentansvar, grovavfall och farligt avfall. I Bollebygds kommun samlas detta avfall in i kärl, brunt för matavfall och grönt (villor) eller grått (flerbostadshus) för brännbart avfall. För insamlade mängder se tabell 14.

4.2.1.2. Grovavfall

Hushållsavfall som är olämpligt att samla in i kärl såsom till exempel tunga och/eller skrymmande avfall kallas grovavfall. Grovavfallet samlas i Bollebygds kommun in på Råssa återvinningscentral. För insamlade mängder se tabell 14.

4.2.1.3. Matavfall

Matavfallet som sorterar ut behandlas biologiskt för utvinning av biogas och biogödsel som läggs på åkermark, så matavfall är en resurs. Sortering sker i hushållen genom användning av två separata kärl, ett brunt för matavfall och ett grönt/grått för brännbart avfall. Att sortera ut matavfallet från hushållsavfallet ger ökad återvinning och minskad mängd avfall som går till förbränning i enlighet med Avfallshierarkin.

Plockanalysen 2014 (d.v.s. detaljstudie av utvalda kärles innehåll) visar att matavfallsfraktionen är väldigt ren, vilket tyder på att invånarna i Bollebygds Kommun är duktiga på att sortera rätt när det gäller matavfall. Att de matavfallskärlen som var med i analysen innehöll 0% farligt avfall är mycket glädjande. Dock visar plockanalysen att det finns förbättringspotential i form av att minska mängden matavfall som läggs i kärlet för brännbart avfall då detta kärl innehöll nästan 25% matavfall. Alla kunder blir tilldelade ett kärl för matavfall och ett för brännbart avfall, så att alla får möjlighet att sortera matavfallet rätt även vintertid då en eventuell egen kompostbehållare är mindre aktiv.

4.2.1.4. Slam, latrin, avloppsvatten, fett, frityrolja och material från fosforkällor

Tömning av slam från enskilda avlopp som uppstår i Bollebygds kommun går på entreprenad och körs till upphandlad entreprenör för omhändertagande som i dagsläget är Gässlösa reningsverk i Borås. Av slammet produceras bl.a. biogas. Bollebygds Kommun har i dagsläget ca 1500 slamtömningskunder med 1682 anläggningar. Ett fåtal av dessa kunder har s.k. fosforfällor som även töms av upphandlad entreprenör.

Det finns sju kunder som har delårsabonnemang (fritidshusabonnemang) för hämtning av latrin i kärl i Bollebygds kommun. Inga hushåll med helårsabonnemang finns i kommunen. Det är finns få behandlingsanläggningar för denna typ av slam i Sverige och hanteringen är tung så många kommuner har tagit bort denna service.

Fett från fettavskiljare behandlas av upphandlad entreprenör och blir till biogas. I dagsläget samlar Bollebygds kommun in fett från 4 fettavskiljare i kommunal verksamhet, men då fett från fettavskiljare ingår i det kommunala renhållningsansvaret ska det informeras till restauranger och andra verksamheter med fettavskiljare om den kommunala insamlingen av fett.

4.2.1.5. Komposterbart

Komposterbart material (som t.ex. klippt gräs) från hushållens trädgårdar/grönytor samt via kommunens grönytor samlas in på Råssa återvinningscentral och skickas sedan vidare till behandling hos upphandlad entreprenör.

4.2.1.6. Ris och trädstammar

Ris och trädstammar samlas in på Råssa återvinningscentral där det flisas och skickas vidare till behandling hos upphandlad entreprenör, i dagsläget Ryaverket i Borås (BEM) där det blir bränsle till fjärrvärme, fjärrkyla och elproduktion.

4.2.1.7. Farligt avfall

Avfall som innehåller ämnen som är farliga för människor eller natur tillhör fraktionen farligt avfall. Även i små mängder kan felhantering av farligt avfall innebära risker för hälsa och miljö. Det är därför viktigt att sortera ut farligt avfall från annat avfall för att inte "smutsa ner den fraktionen". Det finns en tydlig nationell och regional målbild att sortera ut farligt avfall från andra fraktioner så att denna typ av avfall omhändertas korrekt för att minska att det hamnar i naturen.

Farligt avfall från hushåll är till exempel rester av färg- och lösningsmedel, spillolja, batterier, lysrör och bekämpningsmedel. Insamlingen av farligt avfall från hushåll i Bollebygds Kommun sker vid Råssa återvinningscentral. Företag skall kontakta entreprenör för att beställa en "Farlig avfalls-bil" som hämtar avfallet på plats eller köra den till regional godkänd avfallsanläggning, vilket kräver transporttillstånd/anmälan från Länsstyrelsen.

4.2.1.8. Producentansvarsavfall

De produktgrupper som omfattas av producentansvaret ingår inte i det kommunala avfallsmonopolet. Producentansvaret i Sverige är reglerat i Miljöbalken. Nedan beskrivs mängderna producentansvarsavfall uppdelat på olika kategorier.

- **Förpackningar**
Förpackningstillverkaren har ansvar för att förpackningar ska vara återanvändningsbara eller återvinningsbara så att utsläpp av skadliga ämnen minimeras och inverkan på miljön i övrigt begränsas. Förpackningstillverkaren har ansvar för att uppnå de nationella målen för återvinning och att insamlingssystem för förpackningar finns tillgängliga. I Bollebygds kommun kan förpackningar lämnas på någon av de lokala sex återvinningsstationerna.
- **Returpapper (tidningar, kataloger mm.)**
Den som tillverkar returpapper har ansvar för att samla in och återvinna detsamma och därmed uppfylla de nationella målen för återvinning av returpapper. Som returpapper räknas tidningar, kataloger och andra naturpapper och dessa kan lämnas på någon av kommunens sex återvinningsstationer.
- **Småbatterier**
Den som importerar och säljer eller tillverkar batterier i Sverige har ansvaret för att batterierna samlas in och återvinns. I Bollebygds Kommun kan batterier lämnas i batteriholk på vissa återvinningsstationer eller på Råssa återvinningscentral.
- **Elektriskt och elektroniskt avfall**
Elektriska och elektroniska produkter innehåller ämnen som är skadliga för människan och miljön. El-kretsen driver ett rikstäckande system för insamling och återvinning av elektriska och elektroniska produkter som kallas Elretur. El-kretsen samarbetar med kommunerna och innebär att kommunerna uppehåller platser där hushållen utan avgift kan lämna sina gamla elprodukter, ofta vid ÅVC. El-kretsen ordnar med transport från ÅVC till förbehandling och återvinning. I Bollebygds Kommun kan elektriskt och elektroniskt avfall lämnas på Råssa återvinningscentral.
- **Bilar**
Sverige var första landet i Europa med att ha producentansvar för bilar. Alla bilar omfattas av producentansvaret efter 2007 och den som tillverkar eller för in bilen i Sverige är skyldig att ta emot den gratis och se till att komponenter och material i bilen återanvänds, återvinns eller tas omhand på annat miljömässigt godtagbart sätt. Idag ska 85 procent av skrotbilen återvinnas, och 2015 höjs nivån till 95 procent. I Bollebygds Kommun finns ingen tillgänglig statistik över bilar som omhändertagits inom producentansvaret.
- **Däck**
Den som för in, säljer och/eller tillverkar bildäck i Sverige är skyldig att ta emot alla uttjänta däck och se till att dessa återanvänds, materialåtervinns, energiutvinns eller tas omhand på annat miljömässigt godtagbart sätt. Förordningen omfattar inte cykeldäck och större entreprenaddäck. I producentansvaret för bildäck ingår också att informera om hur man återlämnar däcken och underlätta för detta.

Tabell 3: Insamlad mängd avfall med producentansvar 2014 från hushåll i Bollebygd, källa: www.ftiab.se, www.avfallweb.se

Insamlat under producentansvar	Ton	Kg/person Bollebygd	Kg/Person Sverige medel
Returpapper (tidningar etc)	170	19,5	29,6
Wellpapp- och kartongförpackningar	96	11,0	12,8
Plastförpackningar	33	3,8	5,9
Metallförpackningar	14	1,6	1,6
Glasförpackningar	200	23	19,9
Däck	0	0	6,8
Bärbara batterier	1,8	0,2	0,3

Bilbatterier	8,2	0,9	-
Elektriska och elektroniska produkter	161	18,5	15,6

- **Läkemedel**

Enligt producentansvaret för läkemedel är alla apotek skyldiga att ta emot läkemedelsavfall och se till att det transporteras bort och hanteras på ett miljömässigt och hälsomässigt godtagbart sätt. I producentansvaret ingår också att informera allmänheten om möjligheten att lämna tillbaka läkemedelsavfall till apoteken och varför läkemedelsavfall inte bör blandas med övrigt avfall. Läkemedel lämnas till apoteket i en genomskinlig returpåse som finns att hämta gratis på apoteket. I returpåsen kan receptbelagda och receptfria läkemedel lämnas, både fasta och flytande. Kanyler ska lämnas i en särskild kanylbehållare som också kan hämtas gratis på apoteket. Bollebygds Kommun har idag ett avtal med det lokala apoteket om att förpackningar för kanyler kan hämtas på apoteket men bekostas av kommunen. Förpackningarna med använda kanyler kan då slängas i vanliga avfallskärlet.

- **Pantburkar och PET-flaskor**

Aluminiumburkar och PET-flaskor med pant kan lämnas i pantautomater i butiker och affärer. Därifrån tas pantburkar och PET-flaskor omhand av företaget Returpack som ägs av Sveriges Bryggerier, Livsmedelshandlarna och Svensk Dagligvaruhandel. Returpack tar emot mer än 1,5 miljarder burkar och PET-flaskor varje år vilket gör Sverige till ett föregångsland gällande återvinning av PET och metallburkar. Det är Returpacks uppgift att få återvinningssystemet att fungera i alla led; sprida information om återvinningssystemet, hantera ersättningar samt koordinera hämtning av tomma förpackningar. Naturvårdsverket har satt som mål att den svenska återvinningen av metallburkar och PET-flaskor ska uppgå till 90 %. I dagsläget återvinns drygt 89 % av dessa material.

4.2.1.9. Insamling på Råssa återvinningscentral

Mängden grovavfall som samlats in på Råssa återvinningscentral i Bollebygds kommun uppgick 2014 till 2 336 ton. Tabellen nedan visar grovavfall som samlats in på Råssa återvinningscentral under 2014. Förutom hushållen i Bollebygd lämnar även hushåll i Härryda och företag avfall till ÅVCn, vilket ingår i tabellen nedan.

Tabell 4: Insamlad mängd Grovavfall på ÅVC 2014, källa: LBC Borås AB

Typ av avfall	Ton
Wellpapp	81,2
Metall/rostfri skrot	273,7
Gips, materialåtervinning	80,5
Trädgårdsavfall – komposterbart	98,5
Trädgårdsavfall – ris och små trädstammar	114
Målat trä	634,0
Brännbart	883,3
Blandat avfall	170,5

Under 2014 samlades även 355 ton farligt avfall in på Råssa ÅVC som årligen redovisas i en miljörapport till tillsynsmyndigheten.

4.2.1.10. Verksamhetsavfall

Avfall från verksamheter som inte räknas som hushållsavfall och därmed jämförligt avfall ligger utanför kommunens ansvar. I dagsläget finns ingen sammanställd information angående uppkommen mängd verksamhetsavfall för verksamheter i Bollebygds Kommun, bland annat på grund av att stora mängder avfall inte omfattas av tillståndsplikt och därmed inte heller av krav på rapportering. Ett av de större företagen i kommunen är Flügger AB som till verkar t.ex. färg och spackel och genererar därmed industriavloppsvatten som körs iväg till extern mottagare samt kemikalierester från produktionen. Det finns många mindre anläggnings- och byggföretag som genererar byggavfall. En del lämnar avfallet vid Råssa ÅVC medan andra har containrar som töms av avfallsentreprenörer.

4.2.2. Plockanalys

I en plockanalys görs en undersökning av innehållet i hushållens soppåsar uppdelat på olika fraktioner som till exempel matavfall, olika förpackningstyper och farligt avfall. Det kan finnas flera syften med en plockanalys, till exempel för att se hur bra invånare i ett visst område är på att sortera sitt avfall, utvärdering av producentansvar eller som underlag för nationella eller internationella jämförelser.

I region Sjuhärads regionala avfallsplan finns målet att alla kommuner i regionen ska genomföra plockanalyser gemensamt under oktober månad år 2013, 2015, 2017 och 2020. Eftersom antagandet av avfallsplanen drog ut på tiden så gjorde flertalet av kommunerna i regionen en plockanalys under 2014. Bollebygds Kommun utförde plockanalys under oktober 2014 för avfall från Bollebygds tätort. Plockanalysen visade bland annat att invånarna i Bollebygd är duktiga på att bara lägga matavfall i den svarta påsen för matavfall. Dock slängs fortfarande mycket matavfall i den vita brännbart-soppåsen, närmare 25 % av avfallet i den vita påsen är matavfall. Invånarna kan bli bättre på att sortera ut plast-, metall- och pappersförpackningar och lämna till återvinning istället för att slänga dem i den vanliga vita soppåsen. Invånarna är bra på att sortera ut glas och tidningar och lämna det till återvinning. Det var 0% farligt avfall i kärnen för matavfall, vilket är mycket bra. Däremot fanns det 0,3% farligt avfall i kärnen för brännbart avfall, vilket behöver minskas.

4.2.3. Behandlingsmetod

Behandlingssätten av hushållsavfall i Bollebygds Kommun 2014 jämfört med Sverigemedel visas i tabell 5 och figur 2.

Tabell 5: Behandlingssätten av hushållsavfall i Bollebygds Kommun jämfört med Sverigemedel 2014. Källa: www.avfallweb.se

Behandlingsätt	Procent	Bollebygd kg/pers	Sverigemedel kg/pers
Förbränning med energiutvinning	52	228	302
Central biologisk behandling	18	76	50
Materialåtervinning	30	132	133
Deponering	<1	1	10,7

Figur 2: visar hur behandlingssätten av hushållsavfall fördelar sig i Bollebygds Kommun 2014.

För att nå högre upp på avfallstrappan (se figur 1) behöver kommunen arbeta med att öka återvinningen dvs både materialåtervinning och biologisk återvinning.

Mängden matavfall som sorterades ut i Bollebygds kommun 2014 var 532 ton. Det utsorterade matavfallet utgör 39 % av avfallet som samlats in i kärll 2014.

Andelen avfall som går till deponi är mycket låg jämfört med "Sverigemedel", men siffran är också mycket osäker pga det beror mycket på hur mycket entreprenören har avsättning för och hur mycket som kan återanvändas eller energiåtervinnas av det osorterade grovavfallet som lämnas från kommunens ÅVC. Mängden avfall som går till deponi är uppskattad i samråd med aktuell entreprenör. Det ligger dock i entreprenörens intresse att sortera ut så att en så liten mängd som möjligt går till deponi eftersom denna fraktion är belagd med en extra skatt s.k. deponiskatten.

5. Uppföljning av nationella och regionala mål

I följande kapitel redovisas nuläget i Bollebygds kommun med avseende på de nationella och regionala mål som berör avfallshanteringen. I de fall där det regionala målet sammanfaller med det nationella beskrivs uppföljningen under regionala mål.

5.1. Nationella mål - Målstruktur

Riksdagen beslutade våren 2010 om en ny målstruktur för miljöarbetet:

- Ett **generationsmål** anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet innebär att "Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökande miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser".
- **Miljö kvalitetsmål** anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Generationsmålet är uppdelat i 16 miljö kvalitetsmål. Miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" är det mål som den kommunala avfallsplanen främst är kopplad till, men även miljö kvalitetsmålen "Giftpfri miljö", "Begränsad klimatpåverkan" och "Ett rikt odlingslandskap" kan påverkas av utformningen av kommunala avfallsplaner. Miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" definieras så här av Sveriges Riksdag: "Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas". Under miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" finns flera preciseringar av för avfallshanteringen relevanta områden:

- **Hushållning med energi och naturresurser**
Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
 - **Hållbar avfallshandtering**
Avfallshandteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas tillvara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.
 - **Infrastruktur**
Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshandtering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- **14 etappmål** är satta som steg på vägen mot att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål.
Ettappmålen visar vad Sverige kan göra och klargör var insatser bör sättas in. Ettappmålen finns inom fem områden: avfall, biologisk mångfald, begränsad klimatpåverkan, farliga ämnen och luftföroreningar, där området avfall ligger under miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö". I avfallsområdet finns 2 etappmål: Ökad resurshushållning i byggsektorn och ökad resurshushållning i livsmedelskedjan.

5.2. Naturvårdsverkets fokusområden och nationella avfallsplan

Enligt naturvårdsverket bör miljöarbetet inom avfallsområdet fokuseras på följande fem punkter:

- **Använd de regler och styrmedel som beslutats och följ upp att de får avsedd effekt.**
Enligt Naturvårdsverket är det viktigare att genomföra och följa upp beslutade regler och styrmedel än att införa nya. Om de beslutade reglerna och styrmedlen får den avsedda effekten blir avfallshandteringsens miljöpåverkan relativt liten.
- **Flytta fokus till att minska avfallsets farlighet och mängd**

Avfallens farlighet och mängd kan bäst begränsas i produkt- och kemikaliearbetet. Åtgärder i avfallsledet kan bara minska miljöpåverkan till en viss del.

- **Öka kunskapen om miljögifter**

Naturvårdsverket efterlyser mer kunskap om långsiktiga risker och effekter av diffusa utsläpp av farliga ämnen som uppstår vid hantering och behandling av avfall och menar att de farliga ämnena i avfallet fortfarande är en stor miljörisk.

- **Gör det enkelt för hushållen att sortera avfall**

Allmänhetens förtroende för insamlingssystemen avgör om avfallssorteringen ska fortsätta att skörda framgångar. Ansvarsfördelningen mellan producenter och kommuner ska inte förändras, men samarbetet måste utvecklas. Dessutom ska samarbetet och servicenivån följas upp.

- **Utveckla det svenska deltagandet i EU:s avfallsarbete**

De avgörande besluten om avfallsområdets policy och regler fattas numera inom EU. Sverige bör därför utveckla en tydlig strategi för hur avfallsfrågorna ska drivas i unionen. Både svenska myndigheter och andra svenska aktörer bör ta fram goda och välgrundade svenska ståndpunkter inom avfallsområdet och vässa sina argument för dem.

I Naturvårdsverkets nationella avfallsplan för perioden 2012-2017 har fem områden som man tycker bör ges extra uppmärksamhet pekats ut. Dessa är:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder.

Till dessa prioriterade områden har man även formulerat ett antal mål enligt följande:

- Den miljö- och hälsomässigt säkra användningen av avfall och material i anläggningsarbeten ska öka.
- Återanvändningen av hushållens avfall ska öka, bland annat genom att det ska bli enklare för hushållen att lämna material och produkter till återanvändning eller till förberedelse för återanvändning
- Återanvändning av textilier och materialåtervinning av textilavfall ska öka.
- Materialåtervinning av hushållens avfall ska öka och minst 90 % av hushållen ska vara nöjda med insamlingen.
- Insamlingen av elavfall till materialåtervinning ska öka, speciellt för smått elavfall.
- Nedskräpningen ska minska i städer, i naturområden och längs kuster.
- Matavfallet ska minska.
- Alla uttjänade fordon ska lämnas till auktoriserad bilskrotare och sanering och demontering av uttjänade fordon ska förbättras.
- Risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. Alla kommuner och länsstyrelser ska ha identifierat, inventerat och riskklassat alla nedlagda deponier.
- Anläggningar som förbränner avfall ska ha kontinuerlig provtagning av utsläpp av dioxiner och furaner.

- Allt avfall ska lagras och kontrolleras på ett sådant sätt att bränder i avfallslager inte uppstår.
- Det ska inte förekomma några illegala transporter av avfall från Sverige.

5.3. Naturvårdsverkets mål i nationella avfallsplanen

Syftet med den nationella avfallsplanen är att styra avfallshanteringen så att den blir mer resurseffektiv och detta har Sverige blivit bättre på. Jämför man avfallshanteringen idag med i början på 1990-talet så är vi idag bättre både på att utnyttja materialet och energin som finns i avfallet.

Den största utmaningen blir att försöka bryta kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och ökade avfallsmängder och därmed ökad miljöpåverkan. Både internationellt och nationellt har man under lång tid arbetat efter mål som anger att avfallsmängderna ska minska, men trots detta ökar avfallsmängderna stadigt. Om inga åtgärder görs för att vända trenden kan avfallsmängderna i Sverige komma att fördubblas till år 2030 jämfört med idag.

Den största vinsten för miljön är om nyproduktion av material och varor minskar då resursförbrukning och miljöpåverkan vid produktion av nya produkter är mycket större än vad man kan kompensera för genom återvinning av produkterna. Till exempel kan en miljöriktig hantering av matavfall endast kompensera för ca 10 % av utsläppen som sker vid produktionen.

Att styra insatser till de områden och avfallsflöden där de gör störst nytta är också en viktig poäng i avfallsarbetet. Störst total miljöpåverkan (utsläpp av växthusgaser) av samhällets materialströmmar orsakas av produktion, utvinning och avfallshantering av byggavfall. Elektronik och textilavfall står för störst påverkan om man räknar per ton. Därför bör extra kraft läggas för att minska dessa avfallsströmmar.

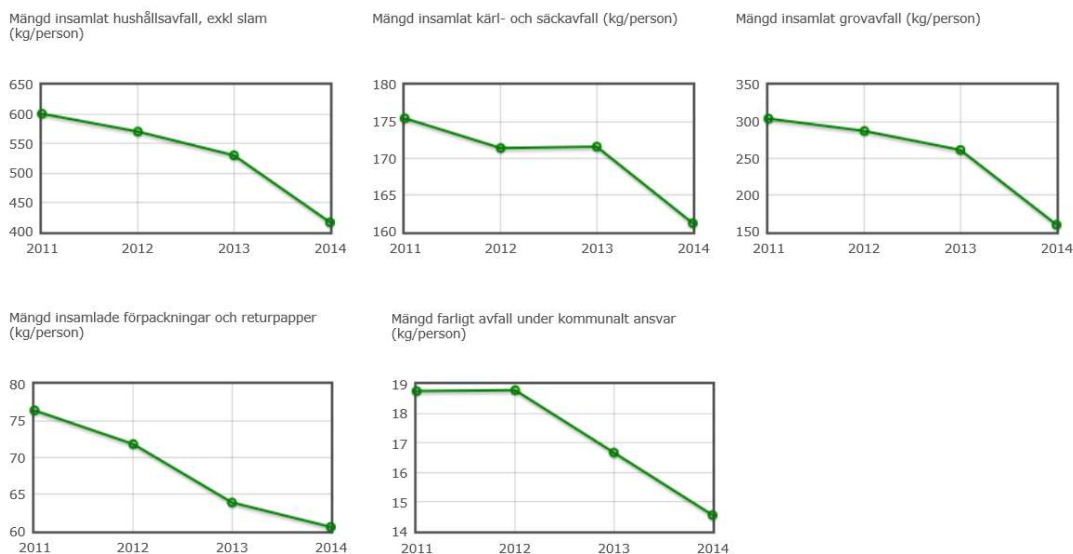
5.3.1. Den totala mängden avfall ska inte öka

Förutom den totala mängden insamlat hushållsavfall redovisas även i nedan tabell intressanta nyckeltal såsom insamlat kärlavfall, förpackningar och farligt avfall följas upp för Bollebygds kommun. Nyckeltal för dessa i Bollebygds kommun jämfört med övriga Sverige återfinns i tabell 6.

Tabell 6: Trendrapport för insamling av avfall i Bollebygds Kommun. Medel-, min- och maxvärden gäller för hela Sverige år 2014 Källa: www.avfallweb.se

Nyckeltal	Bollebygd			Sverige 2014		
	2012	2013	2014	Medel	Min	Max
Mängd insamlat hushållsavfall (avfall från hushåll samt därmed jämförligt från annan verksamhet) (kg/person)*	571	530	416	519	297	922
Mängd insamlat kärlavfall inkl. matavfall (kg/person)	171	172	161	215	138	363
Mängd insamlat grovavfall (kg/person)*	287	262	160	203	15	581
Mängd insamlade förpackningar och returpapper (kg/person) till ÅVS	72	64	61	74	26	158
Mängd farligt avfall under kommunalt ansvar (kg/person)*	18,8	16,7	14,5	8,7	0,9	32

* Fr.o.m. år 2014 är inte hushåll från Härryda och företag som lämnar avfall på Råssa ÅVC med i statistiken, vilket förklarar den kraftiga minskningen mellan 2013 och 2014.

Som det framgår i ovan tabell och tillhörande figurer har mängden avfall per person minskat sedan 2011. Den kraftiga minskningen mellan 2013 och 2014 för insamlat grovavfall per person beror till stor del på att avfall som lämnas av företag och hushåll från Härryda till Råssa ÅVC inte är med i statistiken längre. Detta påverkar även statistiken för total mängd insamlat hushållsavfall. Detta är en lovande trend, men man behöver också följa upp statistik som tas fram via plockanalys av avfallskärlens innehåll. T.ex. är det ingen bra utveckling om mängden förpackningar som lämnas till återvinningsstationer minskar medan andelen förpackningar i det brännbara kärlet ökar. Detta behöver följas upp då nästa plockanalys genomförs.

5.3.2. Senast år 2020 ska minst 50 procent av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling

Under 2014 återvanns 48 % av hushållsavfallet genom materialåtervinning inklusive biologisk behandling. Tack vare att kommunen har hög andel matavfall som skickas till biologisk behandling uppnås målet nästan redan 2014. När det gäller avfall som materialåtervinnas ligger vi enligt "Sverigemedel".

5.3.3. Senast år 2018 ska minst 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.

Bollebygds Kommun har sedan kommunen bildades 1995 sorterat ut matavfall från det brännbara hushållsavfallet. År 2014 återvanns 61% av uppkommet matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker genom biologisk behandling. Målet är uppnått 2014.

5.3.4. Senast år 2015 ska minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.

Det pågår en nationell "slamdebatt" dvs riktlinjer och gränsvärden för att slam från enskilda anläggningar och reningsverk skall kunna läggas ut på åkermark utan att det får negativa konsekvenser. En del anser att denna typ av slam inte alls skall läggas på åkermark för matproduktion och avsättningen av denna typ av slam till åkermark är relativt begränsad. Avloppsslam som uppkommer i Bollebygds Kommun körs till Gässtösa reningsverk i Borås för behandling. På Gässtösa fastläggs ca 75 % av mängden fosfor i slammet och resten följer med vattnet. Slam från Gässtösa rötas i dagsläget till biogas och sedan förbränns. Målet är inte uppnått 2014.

5.4. Mål i Boråsregionens avfallsplan

Boråsregionen, som hette Region Sjuhärad då den regionala avfallsplanen skrevs, har tillsammans kommit överens om fem fokusområden med tillhörande aktivitetsplan för att uppfylla dem. Målen och tillhörande aktiviteter förklaras nedan. Den regionala avfallsplanen antogs i Bollebygds kommunstyrelse 2013 och sträcker sig fram till 2020 så någon utvärdering av måluppfyllnaden har ännu inte gjorts.

5.4.1. Det ska vara lätt att göra rätt

Målet är att få invånarna i regionen att förstå varför man ska sortera avfallet, vilken miljönytta sortering ger och informera om vad som händer med avfallet efter sortering. Gemensamma informationskampanjer ska genomföras när alla medverkande kommuner genomfört en plockanalys.

- Samsyn
Ett projekt med en informationsgrupp för enhetlig information i avfallsfrågor planeras att genomföras.
Aktuellt läge: Medarbetare från kommunerna har träffats och diskuterat bl.a. mall för Sorteringsguide till kunder.

5.4.2. Ökad återanvändning/återbruk

Varje kommun i regionen ska arbeta för att skapa fler återbruk i regionen för att bättre hantera resurser och minska avfallsmängden.

- Till år 2020 ska samtliga kommuner i region Sjuhärad använda sig av återbruk vid ÅVC i större utsträckning än vid ingången till 2011.
Aktuellt läge: Utredning om utökad verksamhet för återanvändning/återbruk i kommunen föreslås tas med i aktuell avfallsplan för utredning under 2016.

5.4.3. Ökad återvinning

Avfall eller produkter som inte kan återanvändas enligt fokusmål 3 ska återvinnas i så hög grad som möjligt. Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska ha minskat år 2020 jämfört med 2004. I tabell 7 sammanfattas mängden avfall som samlats in för materialåtervinning i Bollebygds Kommun 2014 jämfört med 2004.

Tabell 7: Jämförelse av avfallsmängder för Bollebygds Kommun, källa: www.avfallweb.se, Miljörapporten, www.ftiab.se

Typ av avfall	Bollebygd 2004 (ton/år)	Bollebygd 2014 (ton/år)
Kärlavfall inkl. matavfall varav matavfall	1251 -	1365 532
Grovavfall	Ingen uppgift	435*
Förpacknings- och tidningsmaterial	Ingen uppgift	513
Farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg	Ingen uppgift	355
*wellpapp, metall, gips vid ÅVC		

Nedan förklaras delmålen för att uppnå ökad återvinning i Boråsregionen.

- Till 2020 ska allt farligt avfall inom region Sjuhärad samlas in och återvinnas. Under 2014 samlade Bollebygds Kommun in 355 ton farligt avfall. Plockanalysen 2014 Visar att det i dagsläget är 0,29 % farligt avfall som hamnar i den brännbara delen av hushållsavfallet (kärlet), vilket kan uppskattas till ca 2500 kg/år.
- Till år 2020 ska samtliga kommuner i region Sjuhärad ha ökat materialåtervinningen av avfall som omfattas av producentansvar jämfört med 2011. Gemensam diskussion med Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, FTI ska föras.
- Nedskräpningen på offentliga platser i samhället ska minska fram till år 2020. Enligt SKLs undersökning "Kritik på teknik 2013" tyckte 82 % av invånarna i Bollebygds Kommun att det är rent och snyggt på gator och vägar. Generellt i Sverige tycker folk som bor i småhus i större utsträckning att det är rent och snyggt på gator och vägar än boende i flerbostadshus.
- Samtliga kommuner i region Sjuhärad ska genomföra gemensamma plockanalyser i oktober månad år 2013, 2015, 2017 och 2020. Bollebygds Kommun genomförde inte någon plockanalys 2013, istället utfördes en plockanalys i oktober 2014 på villor och flerfamiljshus i Bollebygds tätort, se kap 4.2.2.
- Grovavfall, som inte kan återanvändas, ska gå till återvinning i renare fraktioner, det vill säga mer utsorterat material år 2020 jämfört med 2011. Detta mål kan arbetas med om Råssa ÅVC byggs ut och då kan fler containrar användas t.ex. plast och textilier som då materialåtervinnas istället för bränns upp.

5.4.4 Energiutvinning

Ur mycket avfall kan man utvinna energi på olika sätt. Ur matavfall som lämnas till rötning erhålls biogas som med fördel förädlas till fordonsbränsle. Klart vanligast gällande energi ur avfall är energin i form av fjärrvärme och el som erhålls från avfallsförbränningsanläggningarna och är därmed en del i stadens kretslopp. Energi kan även erhållas från de deponier som tidigare deponerade organiskt avfall och nu samlar in deponigas. Deponigasen består framförallt av metan som bildas genom nedbrytning av organiskt material i syrefri miljö. Varje kommun har olika förutsättningar till att kunna utvinna energi ur avfall. Inga gemensamma aktiviteter för detta fokusområde ingår i den gemensamma avfallsplanen för regionen.

5.4.5 Deponi

Mängden hushållsavfall som läggs på deponi ska minimeras. Deponering av avfall ska ske på ett miljömässigt korrekt sätt.

- Mängden hushållsavfall som läggs på deponi ska minskas år 2020 jämfört med 2011.
2014 lades i genomsnitt 1 kg/person av hushållsavfallet (grovavfall) på deponi i Bollebygds kommun det vill säga 8,5 ton hushållsavfall (grovavfall) lades på deponi 2014. Siffran är osäker och är uppskattad i samråd med aktuell entreprenör. Detta är en liten mängd redan idag jämfört med "Sverigemedel" om ca 10 kg/person,år.

Bilaga 2: Avfallsanläggningar och gamla deponier

Råssa ÅVC

Innehållsförteckning (bilaga 2)

1. Avfallsanläggningar i Bollebygds Kommun	40
1.1. Råssa Återvinningscentral	40
2. Övriga avfallsrelaterade verksamheter	40
2.1. Förteckning över återvinningsstationer i Bollebygds Kommun	40
3. Riskklassning av nedlagda deponier.....	41
3.1. MIFO-undersökning	41
3.2. Nedlagda deponier.....	41

1. Avfallsanläggningar i Bollebygds Kommun

I detta kapitel redogörs för vilka anläggningar som hanterar avfall i Bollebygds Kommun.

1.1. Råssa Återvinningscentral

I Bollebygds kommun finns återvinningscentralen Råssa. Här kan man lämna grovavfall, förpackningar, returpapper samt farligt avfall. Avfall lämnas av invånare i Bollebygd och Härryda kommuner och av företag. Grovavfall är övrigt avfall från hushåll och trädgård exempelvis hushållsmaskiner, möbler, plåt- och metallskrot, träavfall och trädgårdsavfall.

Endast hushåll får lämna farligt avfall på ÅVCn. Till farligt avfall räknas produkter som om de kommer ut i naturen ger allvarliga skador på växter, djur och människor såsom färgrester, lösningsmedel, kemikalier, oljerester, lysrör och batterier.

Totalt var det ca 29 700 besök under 2014, vilket innebär i snitt ca 115 besök per dag men det varierar kraftigt då det är mycket mer besök en dag under våren/sommaren än under vintern. Av 29 700 besöken var det ca 22 000 privatpersoner från Bollebygd och ca 6600 privatpersoner från Härryda och ca 460 besökande företag.

Fastighetsbeteckning

Råssa 1:21

Verksamhetskoder

Tillstånd för Råssa ÅVC är daterat 2012-05-16. Verksamhetskoder för Råssa ÅVC ses i tabell 1.

Tabell 1: Verksamhetskoder för Råssa ÅVC.

Verksamhet	Verksamhetskod	Kommentar
Mellanlagring av annat än farligt avfall	90.40	Tillstånd daterat 2012-05-16
Mellanlagring av farligt avfall	90.50	

Mellanlagrade mängder 2014

Tabell 2: Tillståndsgivna mängder och insamlade mängder

Avfallsslag	Tillståndsgiven mängd (ton)	Total insamlad mängd 2014 (ton)
Total mängd farligt avfall	125*	355
Sorterat grovavfall	10000**	2222***

*maximalt antal ton/enskilt tillfälle **Ton/år *** exkl ris som flisas

2. Övriga avfallsrelaterade verksamheter

2.1. Förteckning över återvinningsstationer i Bollebygds Kommun

Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för drift och tömning av lokala återvinningsstationer i Bollebygds kommun. Samtliga återvinningsstationer i Bollebygd har behållare för glas, kartong, tidningspapper, plast och metall. Vissa ÅVS:er har även behållare för batterier. Nedan följer de återvinningsstationer som finns i Bollebygds kommun:

- Källevägen, Bollebygd
- Erikstorpsvägen, Bollebygd
- Ekedalsvägen, Bollebygd

- Råssa återvinningscentral, Bollebygd
- Affären, Töllsjö
- Boråsvägen mellan Olsfors och Hultafors

3. Riskklassning av nedlagda deponier

Det finns tre nedlagda deponier som Bollebygds Kommun har i uppdrag att samordna övervakning och kontroll över. Dessa har genomgått Länsstyrelsens inventering av nedlagda och illegala deponier 2002.

3.1. MIFO-undersökning

MIFO står för Metodik för Inventering av Förorenade Områden och är ett inventeringsinstrument för indelning av förorenade områden, till exempel nedlagda deponier, i olika riskklasser.

MIFO-undersökningen genomförs i två faser. I fas 1 sammanställs material om ett område och en riskbedömning för området görs. I riskbedömningen tas hänsyn till hanterade kemikaliers farlighet, spridningsförutsättningar och områdets känslighet och skyddsvärde. Normalt genomförs inga undersökningar i fas 1 utan bedömningen grundar sig på misstanke om förorening.

Slutpunkten i fas 1 är att det förorenade området placeras i en av fyra riskklasser:

- Riskklass1: Mycket stor risk
- Riskklass 2: Stor risk
- Riskklass 3: Måttlig risk
- Riskklass 4: Liten risk

3.2. Nedlagda deponier

I Bollebygds Kommun finns tre nedlagda deponier som presenteras nedan.

3.2.1. Varpås

Fastighetsbeteckning: Erikstorp 1:183

Riskklass: 2

Driftstart: ca 1945

Driftsslut: ca 1973, tippning av schaktmassor fram till mitten på 1980-talet.

Deponerat avfall: Hushållsavfall, schaktmassor, industriavfall, eventuellt miljöfarligt avfall från närliggande kemisk industri, förbränningsaska, avloppsslam.

Åtgärder: Kontroll utförs av kommunen enligt kontrollprogram.

Areal: 189,7 ha

Lakvattenbildning: Det lakvatten som bildas rinner av både åt öster till Varpåsa tjärn och åt väster till Erikstorpsbäcken i Erikstorp. Någon lakvattenbehandling har så vitt känt inte gjorts men resultaten av vattenprovtagningarna har blivit bättre med åren. Fortsatt årlig provtagning av lakvattendamm och grundvatten sker för att utröna hur lakvattnets sammansättning varierar över tid.

3.2.2. Töllsjö, Morjhult

Fastighetsbeteckning: Morjhult 9:1(2)

Riskklass: IV

Driftstart: i.u.

Driftsslut: i.u.

Deponerat avfall: Hushållsavfall

Åtgärder: Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram upprättas.

Areal: 86,5 ha

Lakvattenbildning: i.u.

3.2.3. Olsfors

Fastighetsbeteckning: Örlid 1:2(1)

Riskklass: i.u.

Driftstart: i.u.

Driftsslut: i.u.

Deponerat avfall: Hushållsavfall, trädgårdsavfall gamla oljefat, troligen schaktmassor som täcker gamla deponin

Åtgärder: Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram upprättas.

Areal: 48,3 ha (arealuppgift osäker)

Lakvattenbildning: i.u.

Bilaga 3: Miljöbedömning

Dagvattendamm vid Råssa ÄVC

Innehållsförteckning (bilaga 3)

1. Miljöbedömning.....	45
1.1. Nollalternativ.....	45
1.2. Miljöbedömning av Bollebygds kommuns lokala avfallsmål.....	46
1.3. Bedömning av betydande miljöpåverkan.....	47

1. Miljöbedömning

Enligt 6 kap 11§ i Miljöbalken ska en miljöbedömning av planer och program som upprättas eller ändras i kommunen göras om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan tänkas medföra betydande miljöpåverkan. En avfallsplan tillhör den typ av planer där Naturvårdsverket har bestämt att en miljöbedömning alltid bör upprättas.

Genomförande av Bollebygds kommuns avfallsplan bedöms medföra betydande positiva miljökonsekvenser men inte påverka miljön nämnvärt i negativ riktning.

Avfallsplanen utgör i sin helhet ett dokument med syfte att förbättra miljösituationen och hushållningen med naturresurser i kommunen och även att inkorporera avfallsfrågorna i byggandet av ett hållbart samhälle. Avfallsplanens fokusområden och mål följer EU:s avfallstrappa som anger hur man skall prioritera avfallshanteringen. Avfallsplanen har därmed i stort sätt samma syfte som lagstiftningen anger för miljöbedömningar av planer och program. Att då genomföra en miljöbedömning inklusive en fullständig miljökonsekvensbeskrivning skulle inte betinga något mervärde i den kommunala planeringen. Av denna anledning har Bollebygds kommun valt ett något mindre omfattande upplägg och innehåll i miljöbedömningen.

Miljöbedömningen av Bollebygds kommuns avfallsplan 2016-2020 avser kapitel 2: Fokusområden, mål och aktiviteter. I avfallsplanen anges fokusområden och konkreta kommunala mål som ligger i linje med EU:s avfallstrappa, nationella avfallsplanen samt den regionala avfallsplanen för Boråsregionen. Planen innehåller aktiviteter som ska genomföras för att nå målen samt hur och när målen ska följas upp.

Miljöbedömningen fokuserar i först hand på kommunens möjligheter att uppnå de konkreta kommunala målen genom de aktiviteter som anges samt på eventuella risker för oönskade effekter. I miljöbedömningen har de konkreta målen också granskats avseende kopplingen till de målen i den regionala avfallsplanen samt till nationella miljömål.

1.1. Nollalternativ

Nollalternativet utgörs av förväntade effekter om avfallsplanen inte genomförs, det vill säga; endast bedömningar av miljökonsekvenser vid avfallsplanens genomförande jämfört med om planen inte genomförs presenteras nedan. Således beskrivs inte alla miljökonsekvenser av avfallshanteringen i Bollebygds kommun här. Utan genomförande av avfallsplanen och tillhörande planerade aktiviteter skulle Bollebygds kommun fortsatt stå utan en aktuell avfallsplan och då finns det skäl att anta att t.ex. hushållens farliga avfall i samma utsträckning som hittills lämnas med övrigt hushållsavfall eller hanteras på annat olämpligt sätt, t.ex. att kemikalier hålls ut i avloppsnätet. Andra exempel är fortsatt hög andel matavfall och förpackningar i det brännbara kärlet.

Detta innebär att:

- Tungmetaller sprids genom luftutsläpp till mark och vatten.

- Oljeföroreningar, tungmetaller och andra föroreningar släpps till kommunens avloppsreningsverk, där reningsprocesserna störs vilket orsakar oönskade utsläpp till recipienten.
- Resursutnyttjandet för vissa avfallsslag genom biologisk behandling och materialåtervinning kommer inte att förbättras ytterligare.
- En större mängd avfall måste både nyproduceras och omhändertas vilket tär mer på våra naturresurser samt en ökad mängd transporter.

1.2. Miljöbedömning av Bollebygds kommuns lokala avfallsmål

De fokusområden som valts ut Bollebygds kommuns avfallsplan är:

- Minimera avfallsmängder
- Det skall vara lätt att göra rätt
- Ökad återanvändning och återbruk
- Ökad återvinning av material och energi
- Minska mängden avfall till deponi

Miljöpåverkan beskrivs utifrån målen som är insorterade under ovan nämnda fokusområden.

Fokusområde 1: Minimera avfallsmängder

Mål 1.1: Den totala mängden hushållsavfall per person i kommunen ska vara mindre år 2020 jämfört med 2014.

Mål 1.2: Minska mängden matavfall från kommunala storkök (tre skolkök och Bollegårdens kök) till år 2020 jämfört med 2016.

Miljöpåverkan: Om målen uppfylls ger det en positiv miljöpåverkan framför allt på grund av att mängden avfall minskar och hushållningen av resurser ökar, men det är även troligt att sambandet mellan ökade avfallsmängder och ekonomisk tillväxt bryts.

Fokusområde 2: Det ska vara lätt att göra rätt

Mål 2.1: 90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med hämtningen av hushållsavfall i kärl.

Mål 2.2: 90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med insamlingen av avfall på Råssa ÅVC.

Mål 2.3: 90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med insamlingen av producentansvarsavfall på ÅVS (återvinningsstationer).

Mål 2.4: 90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med möjligheten att lämna hushållens farliga avfall.

Mål 2.5: Minska mängden matavfall i kärlet för brännbart avfall.

Miljöpåverkan: Att ha nöjda kunder och de anser att det är "lätt att göra rätt" ger framför allt en indirekt positiv miljöpåverkan genom att fler invånare väljer att sortera sitt avfall och lämna det för återvinning. Ökad information, motivation och förbättrade system för återvinning gör att fler invånare kan sortera sitt avfall rätt. Att minska mängden felsorterat avfall ger en positiv miljöpåverkan.

Fokusområde 3: Ökad återanvändning och återbruk

Mål 3.1: Bollebygds kommun skall utreda möjligheten av återbruk vid ÅVC.

Miljöpåverkan: Att utreda möjligheter av ökat återbruk innebär inte i sig en positiv miljöpåverkan, dock kan det, om möjligheterna för återbruk är gynnsamma, i framtiden ge en positiv miljöpåverkan då mindre jungfruligt material behöver användas för att producera nya varor och mindre avfall uppstår.

Fokusområde 4: Ökad återvinning av material och energi

Mål 4.1: Till 2020 skall allt farligt avfall (el-avfall ej inräknat) från hushåll samlas in och omhändertas på ett miljömässigt riktigt sätt.

Mål 4.2: Till år 2020 ska Bollebygds kommun ha minskat mängden förpackningar i kärlen, jämfört med 2014 års nivå.

Miljöpåverkan: Att arbeta mot dessa mål kommer i stort att ge en positiv miljöpåverkan. Trots att ökad insamling/inlämning av avfall kan innebära ökade transporter och därmed utsläpp så ses målen totalt ge en större positiv påverkan på miljön än negativ. Genom t.ex. medborgarnära ÅVS samt ruttoptimering kan förhoppningsvis transporterna förbli de samma som idag, eller till och med minska.

Fokusområde 5: Minska mängden avfall till deponi

Mål 5.1: Till 2020 ska Bollebygds kommun minska mängden avfall som deponeras jämfört med 2014.

Miljöpåverkan: Målet bedöms innebära en positiv miljöpåverkan jämfört med nollalternativet genom minskning av avfall till deponi.

1.3. Bedömning av betydande miljöpåverkan

Efter granskning av mål i avfallsplanen kan det fastställas att effekterna av genomförandet främst är positivt jämfört med nollalternativet. Därav bedöms inte Bollebygds Kommuns avfallsplan ha någon samlad betydande miljöpåverkan som kräver en fördjupad miljökonsekvensbeskrivning.

Bilaga 4: Uppgifter till länsstyrelsens sammanställning

Siffror från 2014 om inget annat anges.

Mängder som redovisar avfall som lämnas till Råssa ÅVC inkluderar avfall från hushåll i Bollebygd, delar av Härryda och företag.

Administrativa uppgifter (§1)	
Kommun	Bollebygds Kommun
År	Planen är på remiss med sista datum för inlämnande av synpunkter sista dec 2015, statistiken avser 2014 om inget annat anges.
Datum när planen antogs	Komplettera med datum då KF antar planen
Ansvarig nämnd	Samhällsbyggnadsnämnden
Kommunens befolkning och struktur (§2)	
Invånare	8652 st (31 dec 2014)
Hushåll i en- och tvåfamiljshus	2543 hushåll
Hushåll i flerbostadshus	890 hushåll
Fritidshus	385 st fritidshus
Avfall som kommunen ansvarar för (§3)	
Kärlavfall, inkl. matavfall	1 365 ton
Kärlavfall till förbränningsanläggning	833 ton
Trädgårdsavfall till förbränningsanläggning	114 ton
Trädgårdsavfall till biologisk behandling	98 ton
Grovavfall inkl. trädgårdsavfall	2 336 ton
Grovavfall inkl. impregnerat trä till förbränningsanläggning	1099 ton
Insamlat matavfall	532 ton
Matavfall till biologisk behandling	532 ton
Matavfall som hemkomposteras i en- och tvåfamiljshus	10 ton

Farligt avfall från hushåll	354 ton (inkl FA från företag och en del hushåll i Härryda)
Avfall som omfattas av producentansvar (§4)	
Förpackningar och returpapper, totalt	513 ton
Returpapper	170 ton
Plastförpackningar	33 ton
Wellpapp- och kartongförpackningar	96 ton
Metallförpackningar	14 ton
Glasförpackningar	200 ton
Elektriska och elektroniska produkter	161 ton
Batterier	14,6 ton
Varav bilbatterier	9,1 ton
Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall (§5)	
<u>Råssa Återvinningscentral</u>	
Verksamhetskoder	90:40, 90:50
Tillstånd daterat	2012-05-16
<u>Lokala mål som utgår från nationella miljö kvalitetsmål och regionala mål</u>	
Lokala mål för avfall som kommunen ansvarar för (§7)	
<u>Minimera avfallsmängder</u>	
Mål 1.1	Den totala mängden hushållsavfall per person i kommunen ska vara mindre år 2020 jämfört med 2014.
Mål 1.2	Minska mängden matavfall från kommunala storkök (tre skolkök och Bollegårdens kök) till år 2020 jämfört med 2016.
<u>Det ska vara lätt att göra rätt</u>	
Mål 2.1	90 % av invånarna i Bollebygds Kommun ska vara nöjda med hämtningen av hushållsavfall i kärl.
Mål 2.2	90 % av invånarna i Bollebygds Kommun ska vara nöjda med insamlingen av avfall på Råssa ÅVC.
Mål 2.4	90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med möjligheten att lämna hushållens farliga avfall.

Mål 2.5	Minska mängden matavfall i kärlet för brännbart avfall.
<u>Ökad återanvändning och återbruk</u>	
Mål 3.1	Bollebygds kommun skall utreda möjligheten av återbruk vid ÅVC.
<u>Ökad återvinning av material och energi</u>	
Mål 4.1	Till 2020 skall allt farligt avfall (el-avfall ej inräknat) från hushåll samlas in och omhändertas på ett miljömässigt riktigt sätt.
Mål 4.2	Till år 2020 ska Bollebygds kommun ha minskat mängden förpackningar i kärnen, jämfört med 2014 års nivå.
<u>Minska mängden avfall till deponi</u>	
Mål 5.1	Till 2020 ska Bollebygds kommun minska mängden avfall som deponeras jämfört med 2014.
Lokala mål för avfall som kommunen inte ansvarar för (§8)	
<u>Det ska vara lätt att göra rätt</u>	
Mål 2.3	90 % av invånarna i Bollebygds kommun ska vara nöjda med insamlingen av producentansvarsavfall på ÅVS (återvinningsstationer).

Bilaga **5**, Regional avfallsplan 2012-2020 Region
Sjuhärad

REGIONAL AVFALLSPLAN 2012 – 2020 - REGION SJUHÄRAD -

- Region Sjuhärad -

SVENLJUNGA
KOMMUN

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Vårgårda kommun

HERRLJUNGA KOMMUN

Mark

BORÅS STAD

BOLLEBYGDS
KOMMUN

TRANEMO
KOMMUN

Förord

Hjärtligt välkommen till regional avfallsplan 2012 – 2020 för Region Sjuhärad. Framtagandet av denna gemensamma avfallsplan har skett i brett samarbete mellan regionens kommuner.

Avfallsplanen ger en samlad information om avfallshanteringen i regionens kommuner och ska vara ett strategiskt dokument i det kommunala planeringsarbetet. Aktuella förhållanden rörande avfall i kommunerna beskrivs. Avfallsplanen ska öka samarbetet inom regionen och synergieffekter ska tas tillvara. Avfallsplanens mål och åtgärder ska bidra till uppfyllande av nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmål.

Denna regionala avfallsplan har arbetats fram i samförstånd mellan kommunerna med avsikten att lägga en grund för det gemensamma arbetet i regionen. Vår ambition är ett ökat samarbete mellan kommunerna och att göra det enklare för regionens invånare att känna igen sig i de olika kommunerna. Tillsammans tar vi ett helhetsgrepp om avfallsströmmarna i region Sjuhärad med sikte på framtiden.

Ansvariga avfallshandläggare i styrgruppen

Jenny Forsberg
Bollebygd

Hans Skoglund
Borås

Mikael Johnsson
Herrljunga

Sanna Göransson
Mark

Fredrik Ekberg
Svenljunga

Annette Nilsson
Tranemo

Marie Ström
Ulricehamn

Mikael Johnsson
Vårgårda

Sammanfattning

Region Sjuhärad är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Denna avfallsplan är framtagen gemensamt av alla medverkande kommuner.

Syftet med planen är att Region Sjuhärad vill stärka arbetet kring avfallshanteringen i regionen genom ett samarbete i form av denna regionala avfallsplan. Genom att ifrån nuvarande avfallshantering, analysera och sätta konkreta mål och aktiviteter för att utveckla avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020 tar hänsyn till de nationella miljömålen och är utformad med utgångspunkt från Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner (NFS 2006:6).

Denna plan har fem fokusområden med tillhörande aktivitetsplan. "Det ska vara lätt att göra rätt", ökad återanvändning, ökad återvinning, energiutvinning och deponi.

Det första fokusområdet "Det ska vara lätt att göra rätt", detta fokusområde syftar till att det ska vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. För fokusområdet ökad återanvändning gäller att till 2020 ska samtliga kommuner i större utsträckning än vid ingången av 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC.

För fokusområdet ökad återvinning finns det flera delmål. Bland annat gällande nedskräpning, farligt avfall, matavfall och producentansvarsavfall. Fokusområdet energiutvinning berör energiutvinning från avfall. För deponi finns ett fokusområde med målet att minimera mängd avfall till deponi.

En aktivitetsplan med planerade aktiviteter för de olika fokusområdena är framtagen. En informationsgrupp ska verka för enhetlig information till regionens invånare.

Medverkande kommuner ska arbeta för att allt farligt avfall ska samlas in. Kommunerna ska också genomföra plockanalyser av kärll- och säckavfall.

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4
1 Bakgrund.....	8
1.1 Region Sjuhärad	8
1.2 Nationell avfallsplan.....	9
1.3 Avfallsplan.....	10
1.4 Syfte	11
1.5 Avgränsningar	12
1.6 Miljöbedömning.....	12
1.7 Uppföljning.....	13
1.8 Mål/Fokusområden	14
1.9 Det ska vara lätt att göra rätt	14
1.9.1 Samsyn och valfrihet	15
1.9.2 Information	15
1.10 Ökad återanvändning.....	16
1.11 Ökad återvinning.....	17
1.11.1 Nedskräpning	17
1.11.2 Farligt avfall	17
1.11.3 Producentansvarsavfall	17
1.11.4 Käril- och säckavfall	17
1.11.5 Övrigt hushållsavfall	19
1.12 Energiutvinning.....	21
1.13 Deponi.....	22
2 Aktivitetsplan	23
2.1 Det ska vara lätt att göra rätt	23
2.1.1 Samsyn	23
2.1.2 Information	23
2.2 Ökad återanvändning/Återbruk	23
2.3 Ökad återvinning.....	23
2.3.1 Farligt avfall insamling	23
2.3.2 Producentansvar	24
2.3.3 Nedskräpning	24
2.3.4 Insamling av matavfall.....	24
2.3.5 Plockanalyser	24
Bilaga A. Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad	26

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

1	Regionens kommuner.....	27
1.1	Bollebygd	27
1.2	Borås.....	27
1.3	Herrljunga	28
1.4	Mark.....	28
1.5	Svenljunga	29
1.6	Tranemo	30
1.7	Ulricehamn.....	30
1.8	Vårgårda	31
2	Avfallshantering - Region Sjuhärad	32
2.1	Kundnöjdhet i regionens kommuner	32
2.2	Återbruk i Region Sjuhärad.....	33
2.2.1	Återbruk Bollebygd.....	33
2.2.2	Återbruk Borås	33
2.2.3	Återbruk Herrljunga.....	34
2.2.4	Återbruk Mark.....	34
2.2.5	Återbruk Svenljunga.....	35
2.2.6	Återbruk Tranemo	35
2.2.7	Återbruk Ulricehamn.....	36
2.2.8	Återbruk Vårgårda.....	36
2.3	Avfallshantering i regionens kommuner.....	37
2.3.1	Bollebygd	38
2.3.2	Borås.....	39
2.3.3	Herrljunga.....	39
2.3.4	Mark.....	39
2.3.5	Svenljunga	39
2.3.6	Tranemo	39
2.3.7	Ulricehamn.....	39
2.3.8	Vårgårda	39
2.4	Regionens avfallshantering i tabellform	40
Bilaga B. Direktiv, lagar och mål.....		45
1	EU-direktiv.....	45
2	Miljöbalken	46
2.1	15 kap. Avfall och producentansvar	46
	Definitioner	46
2.1.1	Avfallsinnehavarens ansvar	46
2.1.2	Producentansvar	46

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

2.1.3	Den kommunala renhållningsskyldigheten	47
2.2	2011:927 Avfallsförordning	47
3	Nationella miljömål	48
3.1	Generationsmålet	48
3.2	Miljö kvalitetsmålen	48
3.3	Etappmålen	48
	Bilaga C. Avfallsmängder från hushåll 2004-	50
	Bilaga D Fraktioner som kan lämnas på Återvinningscentral	52

1 Bakgrund

1.1 Region Sjuhärad

Inom ramarna för Regional Avfallsplan 2012 – 2020 samarbetar kommunerna, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Regionen har omkring 211 000 invånare (se tabell 1.1) och är belägen i södra delen av Västra Götalands län. En kommunbeskrivning för varje kommun finns i Bilaga A, *Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad*.

Kommun	Antal invånare	Yta km ²	Antal invånare/km ²
Bollebygd	8 356	264	32
Borås	104 106	973	107
Herrljunga	9 284	512	18
Mark	33 791	1 018	33
Svenljunga	10 282	900	11
Tranemo	11 606	744	16
Ulricehamn	22 996	1 122	21
Vårgårda	10 994	444	25
TOTALT:	211 415	5 977	35

Tabell 1.1 Visar regionens kommuners invånarantal (2011-12-31) och yta.

Region Sjuhärad är Sveriges ledande centrum för textil och design. Ett historiskt arv som lever kvar än i våra dagar. Företagande och initiativkraft har sedan generationer tillbaka bidragit starkt till Sjuhäradsbornas försörjning. Jordbruk kombinerades med textilhantverk och hantverket ledde till handel och senare till småindustri som växte med tiden.

Under de senaste decennierna har även området för miljöteknik växt sig allt starkare. Regionen har en betydande kompetens inom avfallsområdet genom de medverkande kommunerna och entreprenörer. Men även det faktum att det via Högskolan i Borås bedrivs forskning och utbildning inom avfallsområdet. Regionen omfattas även av Waste

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Refinery som är ett centrum för optimal resurshantering av avfall och alla parter tillsammans utgör en viktig resurs i strävan efter en hållbar utveckling.

Det sker dagligen mängder av transporter av människor i regionen. Arbetspendlingen inom Sjuhärad visar att pendlingen är relativt utbredd med Borås som knutpunkt.

Regionen har även ett stort utbyte med Göteborgsregionen. Statistiken visar även på att de mest perifera församlingarna har minst utbyte med resterande församlingar i region Sjuhärad, medan de mest centrala har störst utbyte med andra församlingar. Pendlingen i region Sjuhärad sker över hela åldersskalan. I tabell 1.2 visas antalet inpendlare till varje kommun i region Sjuhärad.

Pendling i region Sjuhärad		
Kommun	Antalet inpendlare	Antalet utpendlare
Bollebygd	1149	2832
Borås	10764	7664
Herrljunga	1118	1614
Mark	2520	6184
Svenljunga	1087	1899
Tranemo	1843	1677
Ulricehamn	1304	3545
Vårgårda	1701	2360

Tabell 1.2 Visar på statistik över pendlingen i region Sjuhärad

1.2 Nationell avfallsplan

I Maj 2012 fastställdes den nationella avfallsplanen " Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017" framtagen av Naturvårdsverket.

Huvudsyftet med den nationella avfallsplanen är att avfallshanteringen ska bli mer resurseffektiv.

Planen behandlar mål och åtgärder för följande fem prioriterade områden:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder

Åtgärderna ska bidra till att minska avfallens mängd och farlighet, bättre ta vara på resurserna i avfallet, stoppa spridningen av farliga ämnen och generellt förbättra avfallshanteringen. I avfallsplanen lyfts det fram vad olika aktörer kan göra för att målen ska nås.

Planens åtgärder anger riktningen mot ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt i de svenska miljömålen och EU:s avfallshierarki.

Sveriges kommuner har en central roll i förverkligandet av den nationella avfallsplanen. För målen i planens prioriterade områden finns specifika exempel på vad kommuner kan göra för att främja att målet uppnås.

1.3 Avfallsplan

Enligt miljöbalken (SFS 1998:808) är varje kommun i Sverige skyldig att upprätta en avfallsplan. Avfallsplanen utgör tillsammans med renhållningsföreskrifterna kommunens renhållningsförordning. Avfallsplanens mål är att kommunerna på ett strukturerat sätt ska dokumentera hur avfallsfrågorna ska behandlas inom det för planen aktuella tidsperspektivet. Kommunerna har genom denna lag fått en utökad roll i avfallsarbetet. Avfallsplanen är tänkt att behandla alla förekommande avfallstyper vilket även inkluderar producentansvarsavfallet. Avfallsplanens ambition är att arbeta för att skapa förutsättningar för kommunerna att nå högre i den s.k. avfallstrappan som finns inskriven i lagen (se bild 1.1)

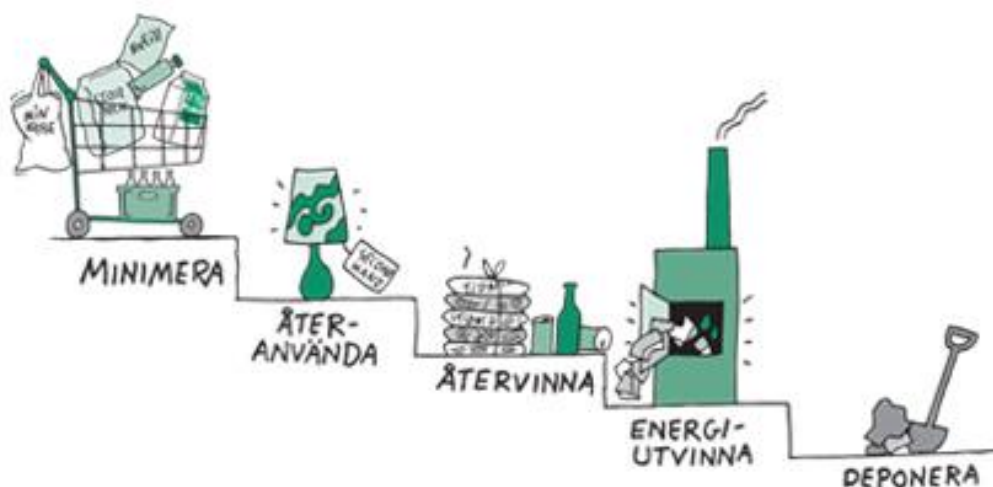

Bild 1.1 Visar på avfallstrappans utformning och ambitionen är att nå så högt som möjligt på trappan.

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Utöver upprättandet av en avfallsplan och föreskrifter poängterar även Miljöbalken att kommuner ska beakta möjligheter till att samverka kring avfallsplanering och att ett sådant samarbete bör utnyttja de möjligheter som finns till regional sammanställning, utöver redovisning av de enskilda kommunernas uppgifter.

Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020, tar hänsyn till de nationella miljömålen och är utformad med utgångspunkt från Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner (NFS 2006:6).

Arbetet med framtagandet av den regionala avfallsplanen har genomförts av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från deltagande kommuner. En styrgrupp ansvarar för projektets framskridande enligt plan. Förankring i olika forum har varit en viktig del i arbetet och bland annat har kommuncheferna och miljöpresidierna i Sjuhärad informerats.

Det finns flera fördelar med en regional avfallsplan, samtliga kommuner bidrar med kunskap och erfarenhet. Den samlade kunskapen och erfarenheten gör att vi tillsammans kan utveckla avfallshanteringen i region Sjuhärad. Som region blir vi en större aktör och får större handlingskraft. Samarbetet inom region Sjuhärad sker genom gemensamma projekt och aktiviteter kopplade till den regionala avfallsplanen.

Region Sjuhärad kan relaterat till avfallshanteringen eller rent generellt gemensamt föra talan och agera påtryckande mot utomstående organisationer. Region Sjuhärad kommer att fram till 2020 undersöka om andra kommuner vill delta i detta samarbete.

1.4 Syfte

Region Sjuhärad vill stärka arbetet kring avfallshanteringen i regionen genom ett samarbete i form av denna regionala avfallsplan. Genom att ifrånsätta nuvarande avfallshantering, analysera och sätta konkreta mål och aktiviteter för att utveckla avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

1.5 Avgränsningar

Kommunerna har mycket begränsade möjligheter att följa upp eller påverka uppkomst och hantering av verksamhetsavfall, som faller utanför det kommunala renhållningsansvaret. Avfallsplanen innehåller därför bara en översiktlig beskrivning av situationen.

1.6 Miljöbedömning

Enligt 6 kap miljöbalken (1998:808) och förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar krävs det en miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning vid framtagning av vissa planer och program som kan antas ha betydande miljöpåverkan. En kommunal avfallsplan ska i normalfallet antas ha sådan miljöpåverkan att miljöbedömning krävs, då den bland annat anger förutsättningar för tillståndskrävande verksamheter. De nämnda författningarna anger också hur miljöbedömningen ska genomföras och vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla. Syftet med miljöbedömningen är att under utarbetandet av den nya avfallsplanen beakta och integrera miljöaspekterna på sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Denna miljöbedömning är ganska allmänt hållen, eftersom det inte ansetts rimligt med fördjupning eller långtgående undersökningar. Frågor som bättre bedöms i samband med prövningen av andra planer och program eller vid tillståndsprövning av verksamheter och åtgärder bedöms inte här.

Miljöförhållanden och miljöns utveckling om planen inte genomförs

Denna regionala avfallsplan syftar till att öka samarbetet mellan regionens kommuner. Det finns för närvarande inga alternativa forum för samarbete kring avfallsplanens frågor. Om planen inte genomförs kommer inte avfallsplanens mål att genomföras. Samarbete och synergieffekter kommer troligtvis inte att uppstå. En följd av det blir i förlängningen att avfallshanteringen blir suboptimerad, både mot regionens invånare och mot avfallsbolagen.

Positiva effekter med regionala avfallsplanen

Om alla mål uppfylls kommer det ge effekter att medborgare inom regionen är mer upplysta hur avfallshanteringen inom regionen utförs. Medborgarna har större kunskaper hur de ska sortera och en bättre förståelse för hur kretsloppet samverkar. På sikt

kommer också förståelsen för hur medborgaren kan påverka miljön och uppkomsten med avfall och därmed minska sitt eget uppkomna avfall genom förändrade konsumtionsmönster. För den kommunala avfallsplaneringen inom enskild kommun kommer också att underlättas genom att kommunerna gemensamt genomför olika informationskampanjer och regelbundna dialoger inom regionen hur aktiviteter och kampanjer ska genomföras. En av de stora vinsterna med regionala avfallsplanen är att regionen blir en större röst för att kunna påverka och föra dialoger med producenterna, övriga närliggande regioner, myndigheter och ge ett enhetligt intryck mot medborgarna.

1.7 Uppföljning

Denna avfallsplan ska följas upp och vid behov revideras vart tredje år med en första uppföljning år 2016.

1.8 Mål/Fokusområden

Denna avfallsplans upplägg följer i stort avfallstrappans olika nivåer, undantaget trappans översta steg. Fokusområden och aktivitetsplanen följer båda avfallstrappans upplägg. Måldiskussionen omfattar områdena ökad återanvändning, ökad återvinning, energi, deponi, det ska vara lätt att göra rätt.

De mål som diskuteras i måldiskussionen konkretiseras genom en aktivitetsplan i kapitel 3. Måldiskussionen har sitt ursprung i avfallstrappans uppbyggnad undantaget minskad konsumtion. Dessutom tillkommer mål om att det ska vara lätt att göra rätt i region Sjuhärad. Revision av den regionala avfallsplanen skall ske vart fjärde år med första revision 2015 och därefter 2019.

1.9 Det ska vara lätt att göra rätt

I region Sjuhärad ska det 2020 vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. Som invånare i regionen ska man förstå varför man ska sortera och vad som händer med avfallet. Kommunerna ska genom avfallsplanen även arbeta för att invånarna ska förstå den miljönytta som är förenat med sorteringen i olika fraktioner. Aktiviteterna i denna avfallsplan ska ligga till grund för att uppnå den enkelhet som eftersträvas i regionens arbete med avfallshantering.

Invånarna i regionen har en central roll när det kommer till förverkligandet av denna avfallsplan. Därför är det viktigt att de har förståelse för det system som har byggts upp kring avfallshanteringen. Därför ska minst 90 procent av hushållen i region Sjuhärad vara nöjda med insamlingen (enligt SKL:s modell eller egen tolkning via NKI eller annat som bedöms som likvärdig).

Avfallshanteringen och insamlingen ska även vara estetiskt tilltalande och ha god tillgänglighet och säkerhet för hushållen. Dessa punkter ska beaktas i hushållens nöjdhet. Dessutom ska kommunerna i region Sjuhärad säkerställa en separat hantering av farligt avfall.

1.9.1 Samsyn och valfrihet

Samsyn mellan kommunerna i region Sjuhärad innebär att enhetligheten mellan de olika återvinningscentralerna i regionen ökar. Anledningen till samsynen är att försöka hitta gemensamma begrepp för att underlätta för invånaren. Likartade begrepp och terminologi gör det enklare för invånaren att sortera sitt avfall på ett bra sätt vid besöket på en återvinningscentral. År 2020 ska man som avfallslämnare kunna känna igen sig på de återvinningscentraler som finns i region Sjuhärad.

Valfrihet innebär att invånarna i region Sjuhärad om möjligt ska kunna avyttra sitt avfall genom återvinningscentraler oberoende av vilken kommun de bor i. Invånaren får därmed tillgång till samtliga återvinningscentraler i regionen. Detta åtagande är frivilligt och således avgör kommunen själv huruvida den är intresserad av att vara delaktig i utvecklingen av ett gemensamt system för återvinningscentraler.

Kommunerna ska även se över möjligheten att samarbeta kring ett gemensamt system med bommar och passerkort.

1.9.2 Information

Kommunerna i regionen ska gemensamt ta fram informationsmaterial men även samsas kring Avfall Sveriges kampanjer, Håll Sverige Rent m.fl. Kontentan är att utnyttja befintligt material och använda det i region Sjuhärad.

Det ska inom regionen ses över om det går att öka biogasproduktionen med kampanjer mot storproducenter inom matavfall till exempel resturanger, storkök.

1.10 Ökad återanvändning

I den regionala avfallsplanens första målområde diskuteras ökad återanvändning. Detta innebär att fler produkter ska återanvändas istället för att materialåtervinnas eller energiutvinnas.

Region Sjuhärads kommuner är överens om att vi tillsammans måste öka invånarnas kunskap och förståelse för kretsloppstänkande, vilket omfattar ökad återanvändning och återvinning. Som invånare i regionen ska man förstå varför man ska återanvända och återvinna..

I Region Sjuhärad ska vi arbeta för att underlätta för invånare att avyttra produkter och material som kan återanvändas. Till 2020 ska samtliga kommuner i större utsträckning än vid ingången av 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC. Regionens strävan är att nå högre i avfallstrappan och därmed få mer material till återanvändning. Nuläget för återbruk i regionen 2012 finns redovisat i Bilaga A -Nulägesbeskrivning.

1.11 Ökad återvinning

Ökad återvinning innebär att produkter eller avfall som inte kan återanvändas enligt målområde 2.2 ska återvinnas i så hög grad som möjligt. Ökad återvinning ska ske inom flera områden.

Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska ha minskat år 2020 jämfört med 2004 (omfattar ej gruvavfall). Se Bilaga C för avfallmängder från regionens kommuner från 2004 och framåt.

1.11.1 Nedskräpning

Nedskräpningen på offentliga platser har ökat över tid och därför kommer kommunerna i region Sjuhärad att arbeta för att minska nedskräpningen i samhället.

1.11.2 Farligt avfall

Genom den nationella avfallsplanen gäller särskilt att:
Avfallet får innehålla som mest 1 % farligt avfall vid plockanalyser.

Region Sjuhärad ska inte bidra till spridning av kemikalier och andra för naturen, människor och djur, farliga ämnen. Till 2020 ska därför allt farligt avfall samlas in och återvinnas.

1.11.3 Producentansvarsavfall

Till 2020 ska samtliga kommuner i regionen Sjuhärad ha ökat materialåtervinningen utifrån 2011 års nivåer, se Bilaga A -Nulägesbeskrivning.

Kommunerna i region Sjuhärad ska uppnå de nationella miljömålen enligt den nationella avfallsplanen, om dessa mål är nådda så ska varje kommun upprätthålla arbetet med målen.

1.11.4 Kärl- och säckavfall

Ett gemensamt mål för regionen är att öka materialåtervinningen. Regionen bör eftersträva att minst nå det uppsatta målet i EU direktivet på 50% till 2020.

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Enligt EU direktivet för avfall och återvinning 2008/98 gäller att:

”Andel hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling ska till 2020 uppgå till 50 %.”

I Sjuhärad återvanns 39 % av hushållsavfallet år 2011.

Materialåtervinning, inklusive biologisk behandling .	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
2011 (%)	>60	51–6 0	30–5 0	<30	37	40	28	39	34	41	47	33

Tabell 2.1 Visar kommunernas återvinningsgrad av hushållsavfallet. Gränsvärdena som redovisas är kopplade till de nationella miljömålen.

Matavfall

För insamling av matavfall beaktas Sveriges nationella avfallsplan vilken påtalar att till 2015 gäller:

”Minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen utnyttjas.”

Samt:

”Senast år 2018 ska minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.”

I Sjuhärad kan det bland kommunerna finnas lokala förutsättningar som gör att hemkompostering är att föredra framför rötning och biogasproduktion. Biogasproduktion är generellt att föredra då denna behandlingsmetod tar tillvara en del av energin i matavfallet. Denna energi går förlorad vid hemkompostering. Då det är växtnäringen som innefattas av detta mål är kompostering ett fullgott alternativ. Hemkompostering ingår i de nationella miljömålen och är en strategi för att omhänderta matavfall. År 2011 var insamlingen av matavfall 62 % i Sjuhärad. Respektive kommuns insamling av matavfall redovisas i tabell 2.2.

Biologisk behandling av matavfall i Sjuhärad.	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
2011 (%)	>50	36–50	10–3 5	<10	75	73	26	86	46	72	40	20

Tabell 2.2 Respektive kommuns insamling av matavfall i procent av den totala mängden matavfall. År 2011 var insamlingen av matavfall i genomsnitt 62 % i Sjuhärad. Gränsvärdena som redovisas är kopplade till de nationella miljömålen.

Brännbart

För kommunerna i region Sjuhärad gäller att restprodukter från förbränning ska återvinnas så långt det är möjligt. Slagg och panssand från förbränningen i Borås sorteras och återvinningsmaterial, i huvudsak metaller, återvinns. Pansanden som blir kvar används inom Sobackens deponiområde.

1.11.5 Övrigt hushållsavfall

Grovavfall

Grovavfall är skrymmande avfall från hushåll (exempelvis soffor, bord, sängar m.m.) Kommunerna i region Sjuhärad ska arbeta för att öka återanvändningen av det som idag sorteras som grovavfall. Det grovavfall som inte går till återanvändning ska innehålla mer utsorterat material, det ska vara en renare fraktion, år 2020 än 2011.

Slam från enskilda avloppsanläggningar

Återföring av näringsämnen, framförallt fosfor, från avlopp till åkermarks ska ske i enlighet med nationella riktlinjer. Genom att återföra fosfor till åkermark bevaras dessa näringsämnen i de biologiska kretsloppen.

Utfall Sjuhärad 2011: 10 %

Kommun	Ton TS	Fosfor ton	Andel till åkermark %
Bollebygd	150	Ingen uppgift	0
Borås	2.500	65,5	0
Svenljunga	299	4,8	0
Vårgårda	225	3,8	0
Herrljunga	200	3,4	0
Mark	852	13,9	66%
Tranemo	325	7,15	0
Ulricehamn	766	23	0

Tabell 2.3 Slam från enskilda avloppsanläggningar.

1.12 Energiutvinning

I flera utav avfallstrappans olika steg kan man utvinna energi på olika sätt. Detta är väldigt viktigt och kan vara orsaken till att behandlingsmetoden hamnat på den plats som den har gjort i avfallstrappan. Varje kommun har olika förutsättningar till att kunna utvinna energi ur avfall.

Ur matavfall som lämnas till rötning erhålls biogas som med fördel förädlas till fordonsbränsle. Klart vanligast gällande energi ur avfall är energin i form av fjärrvärme och el som erhålls från avfallsförbränningsanläggningarna. Energi kan även erhållas från de deponier som tidigare deponerade organiskt avfall och nu samlar in deponigas. Deponigasen består framförallt av metan som bildas genom nedbrytning av organiskt material i syrefri miljö.

1.13 Deponi

Till 2020 ska regionen fortsätta arbetet med att minimera mängder avfall till deponi i jämförelse med 2011.

Mängd till deponi 2011 (hushållsavfall)

Bollebygd	234 ton
Borås	110 ton
Herrljunga	137 ton
Mark	438 ton (sorteras ytterligare en gång vid behandlingsanläggningen)
Svenljunga	226 ton
Tranemo	225 ton
Ulricehamn	27 ton
Vårgårda	150 ton

Deponering av avfall ska ske på ett miljömässigt korrekt sätt.

2 Aktivitetsplan

Nedan beskrivs de olika aktiviteter som är planerade, planen ska revideras årligen och förslag på nya aktiviteter tas av styrgruppen. Vid aktiviteter där flera kommuner ingår som ska samfinansieras används en fördelningsnyckel där kostnaden fördelas med hjälp av antalet invånare vid föregående års slut. Styrgruppen träffas inledningsvis 2 gånger per år eller efter behov.

Uppföljning

En statistikgrupp ansvarar för uppföljning av aktivitetsplanen och dess olika aktiviteter.

2.1 Det ska vara lätt att göra rätt

2.1.1 Samsyn

En informationsgrupp ska bildas och verka för att informationen i regionens kommuner genomförs på ett enhetligt sätt.

2.1.2 Information

Infogrupperna arbetar i perioder om 2 år. De kontrollerar med Avfall Sverige vilka kampanjer som planeras nationellt och ser till att regionen arbetar utifrån dessa. Dessutom ska de se över vilka behov som finns i regionen när det kommer till information.

2.2 Ökad återanvändning/Återbruk

Varje kommun ska arbeta för att skapa fler återbruk i regionen.

2.3 Ökad återvinning

För fokusområde ökad återvinning finns det ett antal delmål med tillhörande aktiviteter för att nå målen.

2.3.1 Farligt avfall insamling

Målområde: *Till 2020 ska allt farligt avfall samlas in och återvinnas.*

Samtliga kommuner ska medverka i att utöka insamlingen av farligt avfall.

För att kunna samla in allt farligt avfall krävs att invånarna i region Sjuhärad har kunskap om vilka avfall som klassas som farligt avfall. Därför ska invånarna i region Sjuhärad ha tillräcklig kunskap för att kunna avgöra vad som är farligt avfall samt förstå varför man inte ska slänga farligt avfall på någon annan plats än avsedd plats enligt kommunens föreskrifter.

2.3.2 Producentansvar

Gemensam diskussion med Förpacknings och Tidningsinsamlingen, FTI. Frivilligt deltagande från kommunerna.

2.3.3 Nedskräpning

Arbete för att minska nedskräpning görs i egen regi kommunvis till 2020. Respektive kommun ansvarar för genomförande. Samtliga kommuner är delaktiga.

2.3.4 Insamling av matavfall

Görs i egen regi kommunvis till 2020. Respektive kommun ansvarar för genomförande. Frivilligt deltagande från kommunerna.

2.3.5 Plockanalyser

Regional plockanalys

Samtliga kommuner i region Sjuhärad ska genomföra plockanalyser, detta för att få förståelse och kunskap av kärll- och säckavfalllets sammansättning. Utifrån plockanalyserna kan vi tillsammans delvis göra riktade insatser mot de områden som vi anser behöva det. Större plockanalyser ska utföras gemensamt under oktober månad år 2013, 2015, 2017 och 2020.

Plockanalyser kan göras enligt en gemensam mall och där vi kan använda resurser på Borås Högskola för att analyserna gjorda kostnadseffektivt.

Varje kommun ser över sina behov när det gäller plockanalyser för att kunna göra en bra utvärdering i förhållande till sina förutsättningar. Nedan följer ett antal exempel på önskemål från kommunerna.

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Borås

Tre typområden som innefattar ett villaområde och två hyreshusområde.

Bollebygd

Villor i tätort och på landsbygd samt hyreshus i tätort.

Mark

Villor i tätort och på landsbygd, hyreshus.

Svenljunga

- Villa med anmäld hemkompostering, tätort
- Villa utan anmäld hemkompostering, tätort
- Villa med anmäld hemkompostering, glesbygd
- Villa utan anmäld hemkompostering, glesbygd
- Flerbostadshus, (med eller utan hemkompost)

Hur förhållandet ser ut mellan tätort och glesbygd är också intressant.

Vi har idag ett kommunalt bolag med anmäld hemkompostering eller hämtning av komposta. Eventuella skillnader mellan komposthanteringen är också intressant att utreda.

Tranemo

När det gäller plockanalyser är vi nog mest intresserade av att göra detta på hemkomposteringsabonnemangen i villor, tätort.

Vårgårda Herrljunga

Villa på landsbygd samt flerbostadshus i tätort vore lämpligt för oss.

Ulricehamn

Villa och flerbostadshus.

Bilaga A. Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad

	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Invånare (st)	8356	104106	9284	33791	10282	11606	22996	10994	A1
Fritidshusboende omräknat till personer (st)	78	370	70	325	175	104	1758	81	A2
Gästnätter omräknat till personer (st)	-	491	-	-	-	-	352	-	A3
Arbetsplatsnetto omräknat till personer (st)	-268	582	-64	-567	-124	9	-348	-108	A4
Hushåll i en- och tvåfamiljshus (st)	2543	19069	3088	10625	3860	4032	6940	3412	A20
Hushåll i flerbostadshus (st)	890	29848	1107	4336	835	1300	3575	1175	A21
Andel hushåll som bor i flerbostadshus (%)	26%	61%	24%	29%	18%	24%	34%	26%	

Tabell A.1

En generell fördelning i kommunerna beträffande hushåll i en- och tvåfamiljshus samt hushåll i flerbostadshus. Samtliga kommuner förutom Borås (61 %) har en andel hushåll boendes i flerbostadshus som understiger 35 %. Invånarantalet och fördelningen på hushåll baseras på 2011 års uppgifter.

1 Regionens kommuner

1.1 *Bollebygd*

Bollebygds kommun ligger mellan Göteborg och Borås och har 8 375 invånare. Kommunen består av fyra geografiska delar: Bollebygd, Hultafors, Olsfors och Töllsjö. Bollebygds tätort är kommunens centralort. Kommunens yta är ca 264 kvadratkilometer. Kommunen angränsar till Härryda, Borås, Mark och Alingsås kommuner. Bollebygd är den yngsta kommunen i regionen och blev egen kommun 1995.

Näringsliv

I kommunen finns det ca 600 registrerade företag varav de flesta är enmans- eller fåmansföretag. Bollebygds kommun är den största arbetsgivaren med cirka 530 anställda.

Några andra stora arbetsgivare är:
Flügger, Hultafors, Hammar Maskin.

1.2 *Borås*

Borås Stad är Sveriges trettonde största kommun sett till invånarantalet uppgår till 104 106. Invånarantalet har under det senaste decenniet haft en generell uppgång på omkring 500 personer per år.

Borås fick stadsprivilegier 1621 med anledning av att kronan ville etablera en stad i knallarnas dalgångar. Knallarna, de kringresande försäljarna försåg hela Sverige med bl.a. tyg. I Rydboholm utanför Borås startades under tidigt 1800-tal Sveriges första mekaniska bomullsväveri. Än idag lever det textila arvet, inte minst genom Textilhögskolan i Borås. Fortfarande tillverkas textilier av hög kvalitet och i fabriksbutikerna kan man handla till förmånliga priser.

Näringsliv

Borås har ur ett historiskt perspektiv varit känt för sina många knallar och staden är en central del i tygriket. Den största sektorn är handel och kommunikation med cirka 12 200 arbetstillfällen.

Några stora arbetsgivare är:

Ericsson, Statens Provningsanstalt (SP), Ellos, Halléns, Manpower, Högskolan i Borås, Volvo, Transcom, Borås Energi och Miljö.

Totalt antal sysselsatta i Borås var cirka 54 100 personer år 2011. Högskolan i Borås har cirka 15 000 studenter.

1.3 Herrljunga

Herrljunga kommun är centralt belägen i Västra Götaland och har cirka 9 300 invånare. Kommunens centralort är en välkänd järnvägsknut. Herrljunga är 512 kvadratkilometer till ytan och ses som en tätortsnära landsbygdskommun. Herrljunga har tre tätorter, Herrljunga, Ljung-Annalund och Fåglavik.

Näringsliv

Traditionellt har jordbruket och tillverkningsindustrin dominerat Herrljungas näringsliv. Största arbetsplatsen är TA Hydraulics i Annalund med cirka 425 anställda, som förser världen med ventiler och reglersystem.

Här finns också många andra företag med spetskompetens på världsmarknaden, till exempel Fideltronik, Pipelife, Stjernfjädrar, Strängbetong, Talent Plastics, Lesjöfors Industrifjädrar, StayHard, med flera. Herrljungas mest kända varumärke i Sverige är naturligtvis Herrljunga Cider, som startade sin verksamhet redan 1911.

1.4 Mark

Marks kommun ligger i södra delen av Västra Götaland. Mark har 33 791 invånare och kommunens totala yta är 1 018 km². I kommunen finns ett flertal små och medelstora orter, varav den största är Kinna. I Kinna bor cirka 7 000 personer.

Marks kommun bildades 1 januari 1971 genom sammanslagningen av köpingarna Kinna och Skene samt landskommunerna Örby, Fritsla, Svansjö, Sätilla, Horred och Västra

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Mark. Som kommunnamn togs det gamla häradsnamnet Mark, ett av de sju häraderna i Sjuhäradsbygden.

Näringsliv

Många av företagen i Mark är experter på inredning. Här finns de stora textilföretagen, som gjort sig kända över världen, och dessutom flera möbelfabriker. Här finns också företag inom kemi-, elektronik- och förpackningsindustri. Mark består också av en rad småföretag inom olika branscher.

Några stora arbetsgivare är:

De fem största (med flest anställda) företagen i Mark är följande: Ludvig Svensson, Almedahl – Kinna Aktiebolag, Kasthall Mattor och Golv, Skene Järn och Stora Enso Packaging.

1.5 Svenljunga

Svenljunga kommun ligger i södra delen av Västra Götaland. Svenljunga har 10 288 invånare och kommunens totala yta är cirka 900 km². Kommunen består av orter så som Hillared, Sexdrega, Svenljunga, Holsljunga, Överlida, Mjögäck, Östra Frölunda, Mårdaklev och Kalv.

Begreppet härad var en militär indelning redan på medeltiden. De sju häraderna Bollebygd, Gäsene, Kind, Mark, Veden, Redväg och Ås hade hantverket gemensamt och har sedermera tillsammans kallats Sjuhäradsbygden eller kort och gott Sjuhärad. Kind var den härad som numera omfattar stora delar av Svenljunga och Tranemo kommuner.

Näringsliv

I Svenljunga kommun finns ett väl blandat näringsliv med en majoritet av små och medelstora företag. Tyngdpunkten i näringslivet ligger på livsmedel, jordbruk, handel och service, men även tillverkningsindustrin är mångsidig och har stor utvecklingspotential

Några stora arbetsgivare är:

Elmo Leather, Vokes Air, Blåkläder, Startrading, Mjögäcks Entreprenad, Samhall, Väst kuststugan, Textrep Sweden, Berendsen Safety och Textilservice, Ajab Smide, ICA.

1.6 Tranemo

Tranemo kommun ligger i den södra delen av Västra Götaland. Tranemo har 11 587 invånare och omfattar 744 km². Tranemo socken är omnämnd redan 1413 och ett flertal gårdsnamn i socknen är kända från 1300-talet. Tätorten Tranemo är dock tämligen ung och växte till allra största delen fram mellan världskrigen och 1980-talet.

Andra större orter är Limmared och Länghem, följda av Dalstorp och Grimsås. Mindre orter i Tranemo är Ambjörnarp, Ljungsarp, Uddebo, Nittorp, Sjötofta, Ölsremma, Hulared, Månstad och Mossebo

Näringsliv

Tranemos läge i Sjuhäradsbygden på gränsen till Småland har gjort att kommunen har en bra kombination av Sjuhärads handelstraditioner och ett småländskt företagsklimat.

Några stora arbetsgivare är:

Nexans IKO Sweden, Ardagh Glass Group, CJ Automotive, Svedbergs i Dalstorp, AP & T Presses.

1.7 Ulricehamn

Ulricehamn är beläget i den sydöstra delen av Västra Götaland och angränsar till Jönköping i öster och Borås i väster. Ulricehamn har cirka 22 996 invånare fördelat på 1 122 km².

Ulricehamn med omnejd omnämns i historieböckerna för första gången årsskiftet 1306 och 1307. Kommunens centralort har dock funnits som en namngiven plats ända sedan 1200-talet. Fram till 1741 var namnet på staden Bogesund. Därefter bytte man till Ulricehamn efter dåvarande drottning Ulrika Eleonora den yngre.

Näringsliv

I Ulricehamn har vi alltid varit, och är fortfarande, entreprenörer. Något som inte minst avspeglar sig i det stora antalet fåmansföretag som finns i kommunen. Vårt geografiska läge, i hjärtat av Sjuhäradsbygden med tillgång av god industrimark, borgar dessutom för nya etableringar, samtidigt som våra kommuninvånare har en stor arbetsmarknads-

region inom bekvämt pendlingsavstånd med närhet till två stora städer samt inom kort en motorväg.

Några stora arbetsgivare är:

B&B TOOLS Supply Chain, Ulricehamns Betong AB, Emballator Ulricehamns Bleck AB, IRO AB, AP&T Sweden AB, Precomp Solutions AB, Autotube AB, Hökerums Bygg AB, Ulricehamns Energi AB, Wernerssons ost AB, LK Pex AB, Bolon AB, Lager 157, Bogesunds väveri.

1.8 Vårgårda

Vårgårda är beläget i mellersta delarna av Västra Götaland. Kommunen har cirka 11 000 invånare fördelat på 444 km². Vårgårda kommun är en kulturbygd som är mycket rik på fornlämningar. Här finns bland annat nordens största hällkista och Västergötlands största domarring. Vårgårda är ofta förknippat med cykling. Bland annat erövrade de berömda "Fåglumbröderna" under 60- och 70-talet ett otal svenska och nordiska mästerskap men också världsmästerskap och olympiska medaljer. Idag arrangerar Vårgårda deltävlingar i världscupen för landsvägscykel.

Näringsliv

Vårgårda har en tradition av entreprenörer med kända namn som Lennart Lindblad (Autoliv) och Johan Petter Johansson (uppfinnare av skiftnyckeln och rörtången). Vårgårda har placerat sig bland de femton bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs ranking över bästa företagsklimat sedan 2005. Toppnoteringen kom 2008 då Vårgårda kommun placerade sig på nionde plats av 290 kommuner. 2009 föll kommunen ner till femtonde plats, för att 2010 åter klättra upp till en elfteplats.

Några stora arbetsgivare är:

Autoliv Sverige, Gustavsberg Vårgårda Armatur, Doggy, Sundolitt.

2 Avfallshantering - Region Sjuhärad

2.1 Kundnöjdhet i regionens kommuner

I Tabell 2:4 ges en översikt angående kundernas nöjdhet angående avfallshanteringen i de olika kommunerna. Vidare ges även uppgifter på de vanligaste avgifterna för en- och tvåfamiljshus samt lägenheter i flerbostadshus. Samtliga tabeller under kapitel 2.3 är baserade på inmatade uppgifter från respektive kommun i <http://www.avfallweb.se>. Respektive kommun ansvarar för att säkerställa att statistiken uppdateras i avfallweb varje år.

I tabell A.2 ges en bild av nöjdhet hos kunder beträffande avfallshanteringen samt de vanligaste avgifterna i de olika kommunerna.

Kunder 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Nöjdhet avfallshantering en- och tvåfamiljshus (%)	>90	85–90	80–85	<80	-	-	-	83	-	-	88	-
Nöjdhet avfallshantering lägenhet (%)	>90	85–90	80–85	<80	-	-	-	83	-	-	88	-
Nöjdhet besök ÅVC (%)	>90	85-90	80-85	<80				75			88	
Vanligaste avgift en- och tvåfamiljshus (Kr/år)	<14 00	1400– 1949	1950– 2550	>2550	2343	2230	1800	2162	1426	1508	1705	2375
Vanligaste avgift lägenhet i flerbostadshus (Kr/år)	<70 0	700– 1199	1200– 1750	>1750	968	1625	1117	990	1556	1028	1417	1476

Tabell A.2 Visar nöjdhet hos kunder beträffande avfallshanteringen samt de vanligaste avgifterna i de olika kommunerna.

2.2 Återbruk i Region Sjuhärad

2.2.1 Återbruk Bollebygd

På återvinningscentralen finns en container från Emmaus Björkå där man kan lämna kläder, husgeråd och mindre möbler. I anslutning till återvinningscentralen har även Toini-hjälpen en lokal där dom tar emot och säljer kläder, husgeråd och möbler.

2.2.2 Återbruk Borås

På samtliga återvinningscentraler finns möjlighet att lämna in varor till återbruk. Samarbetspartner är Projekt Vitryssland och Emmaus Björkå. Kommunens arbetsmarknadsförvaltning driver också en omfattande verksamhet under namnet Åter i Bruk. Här samarbetar man mycket med Borås Energi och Miljö för att förädla och att höja avfallet upp i avfallstrappan genom återvinning och återbruk.

En inventering av verksamheter som finns i kommunen gjordes under våren 2012 och där framkom bl.a. att dessa verksamheter återbrukar eller återvinner ca 2154 ton/år motsvarande ca 4% av avfallsmängden från Borås hushåll. Se nedanstående tabell A.3.

Verksamheter	Mängder in per år	kg	Slängs per år	kg
Borås Biståndscenter	ca 6600 m ³	ca 792 000	ca 2600 m ³	ca 312 000
Borås Stads Återbruk	690 m ³	ca 82 800	ca 138 m ³	ca 16 560
Butik Eliran	ca 13 467 kg	ca 13 467	10 m ³	ca 1200
Emmaus Björkå	ca 54 450 kg	ca 54 450	ca 5445 kg	ca 5445
Frufällan Marknad	ca 2200-4400 kg	ca 2200-4400	ca 528 kg	ca 528
GeTing	ca 16 060 kg	ca 16 060	ca 3520 kg	ca 3520
Gårdhem	ca 1320 m ³	ca 158 400	ca 110 m ³	ca 13 200
Myrorna	ca 137 500 kg	ca 137 500	ingen uppgift	
Röda korset Borås	ca 3850 kg	ca 3850	ca 962,5 kg	ca 962,5
Röda korset Fristad	ca 2090 kg	ca 2090	ca 1000 kg	ca 1000
Stiftelsen Vitryssland	5000-6000 m ³	ca 660 000	352 m ³	ca 42 240
Veras Garderob	ca 2918 kg	ca 2918	ca 132 kg	ca 132
Per-Anders Johanssons auktionstjänst	ca 1892 m ³	ca 227 040	ca 33 088 kg	ca 33 088
Totalt:		2 153 875 kg		429 875,5 kg

Tabell A.3 Återbruk i Borås

1 m³ = 120 kg

Mängden material som kommit in ca 5 % av hushållens avfallsmängd	= 20,7 kg/invånare vilket motsvarar
Mängden material som slängs	= 4,1 kg /invånare
Verklig mängd som återbrukats eller återanvänts motsvarande ca 4% av hushållens avfallsmängd	= 16,6 kg/invånare och år

Om man använder samma värden som finns i Avfall Sveriges rapport U 2011:02 om Alelyckans kretsloppspark i Göteborg (ca 3,5 ton CO₂ /ton avfall) så minskar utsläppen av växthusgaser med 6034 ton koldioxidekvivalenter/ år genom återbruk o återanvändning

2.2.3 Återbruk Herrljunga

Möjlighet finns att lämna in möbler, husgeråd mm som säljs vidare av Reprisen Secondhand-butik. Sakerna lämnas i container på ÅVC eller direkt till butik. Lions har även loppisverksamhet som ordnas varje år.

2.2.4 Återbruk Mark

Återbruk finns i olika former för insamling och försäljning av kläder, husgeråd och möbler. Ideella föreningar som Erikshjälpen och Rumänieninsamlingen är två stora aktörer på återbruk av kläder och husgeråd mm. Ett antal second hand butiker finns också i kommunen. De lokala idrottsföreningarna har årligen loppmarknader och kommunen bistår med avgiftsbefrielse för avlämning av de varor som inte blivit sålda vid kommunens återvinningscentral. För att få avgiftsbefrielse måste idrottsföreningarna ansöka om avgiftsbefrielse hos kommunen. Det brukar arrangeras bakluckeloppis på olika orter i kommunen som är välbesökta och populära.

Det som saknas i Marks kommun är ett återbruk av byggmaterial. Kommunen kommer jobba för att öka marknaden för återbruk av byggmaterial som exempelvis toalettstolar, kakel, badkar mm.

2.2.5 Återbruk Svenljunga

VUM, Våra ungdomar vår miljö:

Här får deltagarna utbildning i praktiskt miljöarbete och kunskap om miljöns betydelse för god livskvalitet. Skrotbilar hämtas och omhändertas innan skador som läckage av olja och tungmetaller förorenar miljön. Både privatpersoner och företag kan kontakta VUM för att bli av med skrotbilar, uttjänta jordbruksredskap, gamla maskiner och annat skrot. Allt demonteras i beståndsdelarna som sedan sorteras och lämnas vidare till lämplig instans. VUM har även en container vid återvinningsstationen, där kunder kan lämna in sina uttjänta cyklar. Dessa repareras och gör funktionsdugliga för återanvändning.

Snickeriet:

Här samlas kasserade möbler in från olika kommunala förvaltningar, och dessa iordningsställs i ett skick så att de kan återanvändas.

Vintagebutik:

I Svenljunga har startats en vintagebutik, där gamla kläder och möbler kan lämnas för att sedan lagas, lappas ihop och sys om så att de möjliggörs för försäljning genom butiken.

I övrigt finns några loppmarknader som drivs ideellt, någon som har öppet året runt och några som håller öppet endast delar av året. Bagage-loppis förekommer också, men då främst under vår/sommar.

2.2.6 Återbruk Tranemo

Återbruk: Nätverk Sverige-Lettland driver secondhandbutiken Återbruk i Limmared. Överskottet används till humanitär hjälp i Lettland. Sedan hösten 2010 har Återbruk även en container placerad på Återvinningscentralen Returen, här kan besökare lämna in möbler, husgeråd, prydnadsaker mm som det vill skänka till verksamheten istället för att slänga.

Byggstenen: Tillsammans med samverkande myndigheter i Tranemo och Ulricehamns kommun drivs secondhandbutiken Byggstenen i Tranemo Centrum. Här återvinns, repareras och skapas, så kallat "Re make over". Intäkterna från försäljningen går bland annat till att packa och skicka kläder och saker till Vitryssland och Ukraina genom Tjernobyl barnens Oas.

Runtom i Tranemo kommun finns även enskilda secondhand verksamheter och företag som handlar med begagnade prylar, allt ifrån kläder, prydnadsföremål, möbler mm.

I övrigt så har de lokala idrottsföreningarna i de större samhällena loppmarknader åtminstone en gång per år, oftast på våren. Här kan gamla prylar hitta nya ägare, istället för att hamna på sopberget.

2.2.7 Återbruk Ulricehamn

I kommunen finns flera privata secondhandbutiker samt ett mycket aktivt föreningsliv med många regelbundna "loppisar". Skolorna ordnar också populära bytesdagar och loppisar med begagnade kläder, leksaker och sportprylar mm. Även i kyrkans regi samlas kläder in till försäljning vårt och höst. Överskottet går sedan till bla Vitryssland.

Tillsammans med samverkande myndigheter i Tranemo och Ulricehamns kommun drivs secondhandbutiken Byggstenen. Här återvinns, repareras och skapas, så kallat "Re make over". Intäkterna från försäljningen går bland annat till att packa och skicka kläder och saker till Vitryssland och Ukraina genom Tjernobyl barnens Oas.

På återvinningscentralen i Övreskog kan allmänheten lämna in överblivna föremål och möbler för försäljning på Överskottslagret. Överskottslagret drivs i kommunal regi och faller under Handikappomsorgens dagliga verksamhet. Samarbetet sker med Ulricehamns Energi och tanken är att denna verksamhet skall utökas framöver och därigenom höja en större mängd avfall upp i avfallstrappan till återvinning och återbruk.

2.2.8 Återbruk Vårgårda

Möjlighet finns att lämna in möbler, husgeråd mm som säljs vidare av Hjulet Secondhand. Sakerna lämnas i container på ÅVC eller direkt till butik. Lions har även loppisverksamhet som ordnas varje år.

2.3 Avfallshantering i regionens kommuner

I tabell A.4 ges en generell översikt angående insamling av avfall i regionens kommuner.

Insamling – Generellt 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulrice-hamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Mängd insamlat hushållsavfall (avfall från hushåll samt därmed jämförligt från annan verksamhet) (Kg/person)	<380	380– 499	500– 650	>650	601	446	457	484	438	415	303	499
Mängd insamlat kärll- och säckavfall (Kg/person)	<125	125– 200	200– 275	>275	175	188	221	174	176	163	124	224
Mängd insamlat grovavfall (Kg/person)	<70	70– 169	170– 310	>310	304	155	152	212	149	139	90	186
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmaterial (Kg/person)	>95	76– 95	55– 75	<55	76	76	57	75	78	82	72	56
Total andel farligt avfall i kärll- och säckavfall (%)	<0,05	0,05– 0,17	0,18 –0,3	>0,3	-	0,2	-	1	-	-	-	-
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg (Kg/person)	>12,0	5,6– 12,0	2,0– 5,5	<2,0	18,7 7	8,7	9,11	3,84	14,0 5	9,96	2,3	15,4
Miljövänliga drivmedel - Insamling (%)	<25	25- 30	31-36	>36	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell A.4 Visar på en generell bild över insamlingen av avfall i Sjuhärad.

Bortskaffande deponering 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Mängd hushållsavfall till deponi (Kg/person)	<4	4 - 15	16-30	>30	28	1,04	14,75	12,97	22	19,37	0	13,68

Tabell A.5 Visar på återvinning och behandling, samt mängd hushållsavfall till deponi som för övrigt är väldigt låg i regionen.

Mängd producentansvarsavfall (pappersförpackningar, plastförpackningar, ofärgat och färgat glas, metallförpackningar, tidningar) som insamlats 2011 via ÅVS, ÅVC och genom fastighetsnära insamling [Siffror från FTI].

Kommun	well/kart.	plast	glas	metall	tidningar
	Kg/person				
Bollebygd	8,33	2,33	27,10	1,59	37
Borås	8,20	3,10	18,06	1,10	46
Herrljunga	7,75	3,77	15,29	1,51	29
Mark	9,87	2,92	19,58	1,85	41
Svenljunga	14,23	5,03	13,84	1,74	44
Tranemo	17,92	8,19	17,66	1,96	36
Ulricehamn	11,87	4,85	23,00	1,86	31
Vårgårda	6,38	5,56	11,94	1,19	31

2.3.1 Bollebygd

Bollebygd använder samma insamlingssystem som i Borås med svarta o vita påsar, matavfall resp. brännbart. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.2 Borås

Borås använder svarta och vita påsar med optisk sortering för matavfall och brännbart. Grovavfall tas o hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.3 Herrljunga

Herrljunga samlar in restavfall som förbränns i Lidköping. Kunden har möjlighet att beställa fastighetsnära insamling via entreprenören Ragnsells. Producentavfallet kan också lämnas på ÅVS. Grovavfall tas om hand på ÅVC. Matavfall hemkomposteras.

2.3.4 Mark

Mark använder samma insamlingssystem som i Borås med svarta o vita påsar, matavfall resp. brännbart. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.5 Svenljunga

Svenljunga samlar in restavfall som förbränns i Halmstad. Matavfall hemkomposteras. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.6 Tranemo

Tranemo samlar in restavfall som förbränns i Halmstad. Matavfall hemkomposteras. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.7 Ulricehamn

Ulricehamn samlar in restavfall som förbränns i Jönköping. Matavfall hemkomposteras. I Ulricehamn används avfallskvarnar i ett pilotprojekt. Utredning inväntas innan eventuell utökning av avfallskvarnar i Ulricehamn. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

2.3.8 Vårgårda

Vårgårda samlar in restavfall som förbränns i Lidköping. Kunden har möjlighet att beställa fastighetsnära insamling via entreprenören Ragnsells. Producentavfallet kan också lämnas på ÅVS. Grovavfall tas om hand på ÅVC. Matavfall hemkomposteras.

2.4 Regionens avfallshantering i tabellform

Tabell A.6 visar insamlingssystemen i regionens kommuner för kärll och säckavfall.

Insamlingssystem, insamling kärll- och säckavfall	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Blandat matavfall/brännbart (%)	0	0	100	0	100	100	100	100	A11
Källsortering, matavfall och brännbart (%)	100	100	0	100	0	0	0	0	
Beskrivning av systemet *	Optibag	Optibag	Brännbart	Optibag	Brännbart	Brännbart	Brännbart	Brännbart	
*Hemkompostering finns som alternativ i samtliga kommuner.									

Tabell A.6 Tre av kommunerna har utsortering av källsorterat matavfall och brännbart avfall. Övriga kommuner har ingen utsortering av matavfall med central behandling. Däremot erbjuder kommunerna möjlighet för hemkompostering.

Tabell A.7 visar utförandeformen för insamling av kärll och säckavfall i regionens kommuner.

Utförandeform, insamling kärll- och säckavfall	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenjunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Kommunalägt bolag (% andel kostnad)	0	100	0	0	0	0	0	0	A10
Privat entreprenör (% andel kostnad)	100	0	100	100	100	100	100	100	
Utförare	LBC Borås	Borås Energi och Miljö AB	Ragn-Sells	LBC Borås	LBC Borås	LBC Borås	Sita	Ragn-Sells	

Tabell A.7 Sju kommuner har en entreprenör för hämtningen av hushållsavfallet medan Borås har ett kommunalägt bolag.

Tabell A.8 visar hur insamling av producentansvarsfraktioner fungerar i regionens kommuner.

Producentansvar – förpackningar och tidningar	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenjunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
ÅVS, Insamlingsplatser för tidn. Och förpackn. (st)	6	82	6	15	14	12	20	6	111
En- och två familjshus med möjlighet till fni (Ja/Nej)	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	
Annan typ av insamling	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	

Tabell A.8 Herrljunga och Vårgårda ger möjlighet för en- och tvåfamiljshus att bedriva fastighetsnära insamling av producentansvarsavfall. Övriga kommuner ger inte denna möjlighet.

Tabell A.9 visar insamlingsmetoder av avfall i regionens kommuner.

Insamlingsmetod	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
ÅVC, Återvinningscentraler (antal)	1	5	2	1	1	1	1	1	A 1 5
Mobil ÅVC, turer/år och antal stopp/tur				19 stopp 4 ggr					A 1 6
Mobil grovsopinsamling turer/år och antal stopp/tur						2 ggr	19 stopp 2 ggr	2ggr	
Budning			Ja		Ja				

Tabell A.10 Borås har fem ÅVC:er, Herrljunga har två st. och övriga har en ÅVC.

Tabell A.11 visar insamlingsmetoder för farligt avfall i regionens kommuner.

Farligt avfall, Insamlingsmetoder	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Mottagningsplatser för farligt avfall - bemannade (antal)	1	6	2	1	1	1	1	2	F 1 1
Mobil miljöstation, turer/år och antal stopp/tur	Nej	Nej	Nej	19 stopp 4 ggr	14 stopp 2 ggr	14 stopp 2 ggr	19 stopp 2 ggr	6 stopp 1 ggr	F 1 5
Lämnas till sopbilen							Ja		

Tabell A.11 Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda erbjuder mobil miljöstation med varierande antal stopp under året. Övriga kommuner har inte denna tjänst.

Tabell A.12 visar insamlingsmetoder för verksamhetsavfall i regionens kommuner.

Verksamhetsavfall insamlingsmetod	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Kommunalägt bolag (%, andel kostnad)	0	BEM 30 %	0	0	0	0	0	0	
Privat entreprenör (%, andel kostnad)	100	70 % flera	100	100	100	100	100	100	
Största entreprenörer	LBC	LBC STENA Ad infini.	Ragn- Sells	LBC	LBC	LBC	Sita	Ragn-Sells, Vårgårda logistik, Stena	

Tabell A.13 Behandlingsanläggningar i regionens kommuner.

Behandlingsanläggningar	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Avfallsförbränning (st)	0	1	0	0	1	0	0	0	A1 3
Biologisk behandling via kompostering (st)	0	1	0	0	0	0	1	1	A1 3
Biologisk behandling via rötning (st)	0	1	0	0	0	0	0	0	A1 3
Deponi i drift (st)	0	1	0	0	0	0	0	0	A1 4
Om ja, typ (Inert, Icke farligt avfall, Farligt avfall)		Inert, Icke farligt avfall							A1 4
Nedlagda deponier									
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Lista från Länsstyrelsen	4	12	5	13	10	18	15	5	

Behandlingsanläggningar för avfallsförbränning finns i Borås och i Svenljunga, Svenljungas anläggning, som ägs av Solör Bioenergi, förbränner endast returträ men inget hushållsavfall. Behandlingsanläggningar rörandes biologisk behandling via kompostering finns i Borås. Rötning av biologisk behandling (bl.a. matavfall) och produktion av biogas sker på Sobacken i Borås. Ingen deponi i regionen tar hand om farligt avfall, bara icke farligt avfall.

I regionen finns 1 nedlagd deponi med riskklass 1, den är belägen i Borås. Deponier med riskklass 2 finns i Borås och Marks kommuner. I övrigt finns även gamla nedlagda deponier i riskklass 3 och 4 i nästan samtliga kommuner. Totalt finns 82 gamla nedlagda deponier enligt lista från Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Bilaga B. Direktiv, lagar och mål

1 EU-direktiv

EU har som mål att bli ett s.k. återvinningsamhälle där avfallet utnyttjas som en resurs. EU:s regler för avfall handlar om att skydda miljön och människors hälsa genom att förebygga eller minska avfallets negativa följder.

Inom EU finns olika ramdirektiv, men ett specifikt som gäller för alla typer av avfall. Ramdirektivet anger vad avfall är och innehåller allmänna principer för hur det ska hanteras inom unionens medlemsländer.

Det grundläggande är att hanteringen av avfall ska ske utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön. Avfallshanteringen ska ske:

- Utan risk för vatten, luft, mark, växter eller djur
- Utan olägenhet genom buller eller lukt
- Utan att landskapet eller särskilt skyddsvärda områden påverkas negativt.

Miljödepartementet remitterade ett förslag till nya avfallsregler under hösten 2009 och de har nu infört avfallsdirektivet i svensk lagstiftning, främst Miljöbalken och Avfallsförordningen. Det nya 15 kapitlet i miljöbalken trädde ikraft den 10 juli 2011 och den 9 augusti trädde en ny avfallsförordning i kraft.

I de nya regelverken lyfts avfallshierarkin fram som prioriteringsordning för lagstiftning och politik på avfallsområdet:

1. Förebyggande
2. Återanvändning
3. Materialåtervinning
4. Annan återvinning, t.ex. energiåtervinning
5. Bortskaffande

Prioriteringsordningen innebär att man ska helst förebygga avfall, i andra hand återanvända det, i tredje hand materialåtervinna det och så vidare. Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

2 Miljöbalken

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och är en samordnad, breddad och skärpt miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Den smälter samman regler från sexton tidigare miljölagar.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Alla typer av åtgärder som kan få betydelse för de intressen balken avser att skydda berörs.

2.1 15 kap. Avfall och producentansvar

I 15 kapitlet "Avfall och producentansvar" i miljöbalken behandlas avfallsrelaterad lagstiftning. Här återfinns bestämmelser om hantering av avfall och producentansvar. Definition av avfall.

Definitioner

Med avfall avses varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. (Denna definition av avfall överensstämmer med vad som gäller inom EU.)

2.1.1 Avfallsinnehavarens ansvar

Den som innehar avfall skall se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. En bestämmelse om att producenter kan åläggas skyldighet att ta hand om avfall finns i 6 §. Bestämmelser om att kommuner har och kan åläggas skyldighet att ta hand om avfall finns i 8, 10 och 17 §§. Lag (2003:1187).

2.1.2 Producentansvar

Producentansvaret innebär att producenter som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer varor eller förpackningar är skyldiga att se till att avfallet samlas in, transporteras bort, återvinns eller återanvänds på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Regeringen meddelar bestämmelser om vilka varor eller förpackningar det gäller.

2.1.3 Den kommunala renhållningsskyldigheten

Varje kommun är skyldig att se till att hushållsavfall transporteras till en behandlingsanläggning och återvinns eller bortskaffas. Kommunen ska ha en renhållningsordning. Renhållningsordningen innehåller föreskrifter om hanteringen av avfall och en avfallsplan. Bestämmelser finns om hur en renhållningsordning ska upprättas och vad den ska innehålla.

Kapitlet innehåller också föreskrifter om hantering av avfall. Avfall som ska transporteras bort genom kommunens eller en producents försorg får inte bortskaffas eller återvinnas av fastighetsägaren. Kommunen får dock medge undantag från detta.

Kapitlet innehåller även förbud mot nedskräpning och förbud mot dumpning av avfall i havet.

Tillstånd till deponering av avfall får endast meddelas om verksamhetsutövaren ställer ekonomisk säkerhet eller vidtar annan åtgärd för säkerställande av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten. Verksamhetsutövaren ska ta betalt för alla kostnader som rör avfallsdeponin.

2.2 2011:927 Avfallsförordning

Denna förordning kompletterar reglerna om avfall och producentansvar i 15 kap. MB med mer detaljerade bestämmelser. I bilagor till avfallsförordningen finns avfallskategorier samt listor över vilka avfall som tillhör varje kategori. I dessa listor framgår även vilket avfall som klassas som farligt avfall.

Förordningen är en del av införlivandet av avfallsdirektivet (EG 2008/98) i svensk lagstiftning. I förordningen finns bestämmelser om avfall och avfallshantering. Förordningen

3 Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och fjorton etappmål. Avfallsfrågor hanteras specifikt i två etappmål och genom etappmålen också i flera miljö kvalitetsmål och generationsmålet.

För mer ingående information om miljömålen se www.miljomal.se

3.1 Generationsmålet

Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås.

Riksdagen ha definierat generationsmålet enligt:

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

3.2 Miljö kvalitetsmålen

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Avfallsområdet är främst kopplat till miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö, men påverkar även miljö kvalitetsmålen giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan och ett rikt odlingslandskap.

Riksdagen ha definierat miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö enligt:

"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

3.3 Etappmålen

Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in.

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Etappmålen finns inom fem områden: Begränsad klimatpåverkan, Avfall, Biologisk mångfald, farliga ämnen och luftföroreningar.

Inom avfallsområdet finns två etappmål: Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan och ökad resurshushållning i byggsektorn.

Avfall är en del av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även miljökvalitetsmålen Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap och generationsmålet.

Bilaga C. Avfallsmängder från hushåll

2004-

Avfallsmängder 2004

2004 (2005,2007)	Avfallwe b	Bollebyg d 2004	Borås 2004	Herrljun ga 2004	Mark 2004	Svenlj unga 2007-	Trane mo 2004	Ulriceha mn 2005	Vårgår da 2004
Mängd insamlat kärll- och säckavfall (ton/år)	I 1	1251	17942	1804	5641	1798	2042	3300	2133
Mängd insamlat grovavfall (ton/år)	I 2	Ingen uppgift	14813	721	1228 7	2200	1037	2340	1676
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmateri al (ton/år)	I 6	Ingen uppgift	7900	640	2772	876	Ingen uppgift	1005	641
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg (ton/år)	F 1	Ingen uppgift	1367	40	755	145	54	100	60

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Jämförelsetabell 2011

2011	Avfall web	Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulrice-hamn	Vårgårda
Mängd insamlat kärll- och säckavfall Kg/person Ton/år	I 1	176 1433	188 19881	221 2051	174 5847	176 1820	163 1913	124 3078	224 2456
Mängd insamlat grovavfall Kg/person Ton/år	I 2	304 2484	155 16334	152 1408	212 7128	149 1543	139 1626	90 2232	186 2044
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmaterial Kg/person Ton/år	I 6	76 624	76 8039	57 533	75 2526	78 811	82 957	72 1782	56 613
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg Kg/person Ton/år	F 1	18,77 153,2	8,7 918,3	9,11 84,6	3,84 129,0	14,05 145,2	9,96 116,7	2,3 57,0	15,4 168,8

Härledning från Avfallweb:

I1 Kärll- och säckavfall

Kärll- och säckavfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. Alltså även hushållsavfall från restauranger, storkök och butiker.

Matavfall räknas in i begreppet kärll- och säckavfall. Även liknande avfall från andra insamlingssystem, t.ex. sopsug och underjordiska behållare.

I2 Grovavfall från ÅVC och separat insamlade mängder grovavfall

Grovavfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Både det som samlas in vid ÅVC och via fastighetsnära insamling ingår.

Verksamhetsavfall och farligt avfall ska ej ingå.

Bilaga D Fraktioner som kan lämnas på Återvinningscentral

	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Tidningar	X	X	X	X	X	X	X	X
Hårdplast		X		X		X		
PVC plast		X				X		
Wellpapp	X	X	X	X	X	X	X	X
Brännbart	X	X	X	X	X	X	X	X
Ej brännbart			X	X	X	X	X	X
Komposterbart	X	X	X	X	X	X	X	X
Ris o grenar	X	X	X	X	X	X	X	X
Trä	X	X	X	X	X	X	X	X
Fyllnadsmas.	X	X	X	X	X	X	X	X
Metallskrot	X	X	X	X	X	X	X	X
Tryckimpr.	X	X	X	X	X	X	X	X
Gips	X	X		X		X		X
Isolering		X		X				
Vitvaror	X	X	X	X	X	X	X	X
Kyl o frys	X	X	X	X	X	X	X	X
Elektronik	X	X	X	X	X	X	X	X
Batterier	X	X	X	X	X	X	X	X
Farligt avfall	X	X	X	X	X	X	X	X
Fallfrukt till biogas		X						
Fettåtervin.		X			X			
Däck på fälg		X	X	X		X		X
Däck utan fälg			X	X		X		X
Videoband		X						

Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Insamling kläder mm	X	X	X	X	X	X	X	X
Plastförpackn.	X	X	X	X	X	X	X	X
Metallförpackn	X	X	X	X	X	X	X	X
Pappersförp.	X	X	X	X	X	X	X	X
Glasförpackn.	X	X	X	X	X	X	X	X
Asbest				X	X	X	X	X
Fönster+båge				X		X	X	